EL POU DE LA GALLINA
Núm. 352
elpou.cat | 4€ | abril 2019
REVISTA MANRESANA D'INFORMACIÓ I OPINIÓ

+ L'entrevista a Gemma Rubí, historiadora

LA MANRESA FRANCÒFONA

LES EMPRESES DE LA CATALUNYA CENTRAL NECESSITEN GRADUATS EN ADE COM ELS QUE FORMA L'**ADE PRÈMIUM D'UMANRESA**.

EMPRESES DEL PROGRAMA ADE PRÈMIUM D'UMANRESA:

AIGÜES DE MANRESA
ALTHAIA
AMPANS
ANETO
ARFE ARDERIU CONSULTORS
AUSA
BUSQUET. ECONOMISTES, AUDITORS, ESTUDI JURÍDIC
CONTROL GROUP
DENSO
DEPORVILLAGE
FRIMAN
FUB-UMANRESA
FUNDERÍA CONDALS
GROSMONSERRAT CONSULTORS EMPRESARIALS
GRUP GAMMA
GRUP VILARDELL PURTÍ - AVINENT
GUIXÉS GRUP
ICL SÚRIA & SALLENT
JUUNTS - CLAUDIA&JULIA
KIDS&US ENGLISH
LARSA - MONTSERRAT
MACSA ID
MAXION WHEELS
MÚTUACAT
OLIVA TORRAS
REGIÓ7 EDICIONS INTERCOMARCALS
SALA TEAM
SANT ANDREU SALUT
SANTASUSANA. CORREDORIA D'ASSEGURANCES
SAWIMA - INOXFORMA
SENSUS CONSULTORIA
TECNIUM - CASALS CARDONA INDUSTRIAL
TOUS
UVE SOLUTIONS

JORNADA DE PORTES OBERTES
6 D'ABRIL DE 2019
INSCRIU-TE A:
WWW.UMANRESA.CAT/JPO

ESTUDIA ADE A:

UMANRESA
UNIVERSITAT DE VIC
UNIVERSITAT CENTRAL
DE CATALUNYA

FUB
FUNDACIÓ UNIVERSITÀRIA DEL BAGES

A Manresa ‘on parle français’

La majoria de manresans i manresanes que ara volten la seixantena van viure l’etapa de formació en un univers educatiu castellanitzat, en el qual el francès era l’altra llengua *de prestigi* per tradició i, encara en aquell procés postcolonial, d’abast i domini geoestratègic internacional. En aquell moment, a mitjan segle passat, va aterrar a Manresa la família Jordà-Pempellone, que va acabar sent el nucli de la formació en llengua francesa –amb el vistiplau del director de l’Institut Francès de Barcelona– a partir de cert nivell, ja que a les escoles *nacionals,* a la Salle o al Lluís de Peguera s’ensenyava equiparada al que avui en diem *segona llengua* malgrat la riquesa que proporciona. De fet, el coneixement d’un llenguatge obre, a més, les portes al descobriment de tota una cultura i manifestacions artístiques. En aquest cas, no només les del país veí, sinó les de tots els països de parla francòfona.

El francès és la clau per endinsar-se en la cançó d’autor, el cinema d’arrel intel·lectual contraposat a les crispetes i el *divertimento* nord-americà, a grans plomes de pensament crític i un llarg etcètera. Aquest regust per tot allò francès ha marcat la biografia de tota una generació. A Manresa, l’esperit continua sent viu gràcies a la Francofonia, una organització internacional que va néixer a París el 1970 i va consolidar-se a la nostra ciutat fa una vintena d’anys. El moviment va arrelar per donar rellevància i fer conèixer la llengua i la cultura franceses quan l’estudi de la llengua anava en davallada. En aquest sentit, la figura de la professora del Lluís de Peguera Anna Rotllan ha estat del tot determinant i ha contribuït a vertebrar un seguit d’iniciatives i activitats que, cada més de març, connecten Manresa amb la cultura francesa, tot i que pràcticament és residual a les aules dels centres educatius d’ensenyament obligatori.

Tot i l’*anglicització* del món on vivim, especialment recurrent en l’àmbit comercial i dels negocis, al planeta hi ha 300 milions de persones que parlen francès i és el cinquè idioma amb més parlants. Una llengua moderna i posada al dia que molts estudiants trien, després de l’anglès, per ampliar l’imaginar-hi i accedir a informació de totes les ciències, tant pures com socials. En els últims anys, a més, l’arribada d’estudiants francesos matriculats als estudis universitaris que es porten a terme a la FUB ha fet possible que als carrers de Manresa s’hi senti parlar la llengua de Dumas, Baudelaire, Sartre, Camus i Houellebecq o la dels guions originals dels còmics d’Astèrix o Tintin. Alhora, les activitats al voltant de la Francofonia a la nostra ciutat agafen aire i s’obre un nou horitzó per a la Manresa on «*on parle français*» des de fa set dècades.

Debat sobre polígons industrials

El dia 6 de març es va fer una taula rodona, dins del cicle *Temes del Pou*, a la Sala d'Actes del Centre Cultural del Casino, sobre el tema: *Ampliació de sòl industrial al Bages*. Hi van intervenir Ignasi Cebrian, naturalista i membre de Meandre, que va explicar la posició de les entitats ecologistes davant els possibles increments de sòl industrial a la comarca, i Isabel Ledesma, cap tècnica de l'àrea de Desenvolupament del Consell Comarcal del Bages, que va detallar les accions que duu a terme el Consell en política industrial i la situació actual del sòl industrial al Bages.

La Junta del Pou es renova parcialment

El dia 22 de març, l'Associació Cultural El Pou de la gallina, editora d'aquesta revista, va convocar assemblea anual per presentar comptes, parlar de projectes de futur i renovar parcialment la junta. S'hi van incorporar els vocals Josep Maria Mata-Perelló i Montse Rosell. En continuen formant part també: Jaume Puig (president), Jordi Sardans (vicepresident), Lourdes Muñoz (secretària), Francesc Garcia (tresorer) i els vocals Joan Badia, Joan Cals, Carles Claret, Ramon Fontdevila, Lluís Matamala, Josep Ramon Mora, Teresa Torra i Joan Vilamala.

Per Sant Jordi, us esperem al Passeig

El dimarts 23 d'abril serem al primer tram del Passeig per complir amb la cita anual amb els lectors i els subscriptors. A la parada del Pou hi podreu recollir l'exemplar del mes de maig, adquirir les cobertes de l'any 2018 i dipositar-hi la butlleta que trobareu al dors de la carta inclosa en aquest exemplar per triar els guanyadors dels premis Oleguer Bisbal de l'any. També podeu votar entrant al nostre web (*www.elpou.cat*) o fent arribar la butlleta a la redacció de la revista, abans del 30 d'abril. Els guardons es lliuraran el dimecres 8 de maig, a les vuit del vespre, a la sala d'actes del Casino, després del debat amb els alcaldables. Us convidem un any més a brindar amb nosaltres per la continuïtat del projecte.

Els joves veien un futur negre

En el reportatge central del mes, Àngels Fusté, Joan Morros i Àngels Perramon parlaven amb setze joves d'entre 14 i 18 anys per saber com veien el seu futur. Molts el trobaven incert, consideraven que tenir una bona formació acadèmica no era una garantia d'èxit professional i l'experiència d'amics i germans més grans no afavoria l'optimisme. La majoria afirmaven tenir pocs ingressos i moltes despeses, que finançaven en bona part els pares. Entre els joves de sexe masculí, incorporar-se a l'exèrcit per fer el servei militar o optar per l'objecció de consciència era una de les decisions que havien de prendre i la majoria encara no la tenien clara. Sobre una possible independència de Catalunya, la majoria manifestaven que la veien utòpica.

Marsal donava pas a Valls, al PSC

El dia 9 d'abril l'assemblea del PSC de Manresa escollia Jordi Valls com a nou primer secretari en substitució de Jordi Marsal, que manifestava que no es tornaria a presentar per a l'alcaldia. El dia 13 el degà del Col·legi d'Advocats de Manresa, Santiago Bosch, presentava un document reclamant una presència normal i quotidiana de la llengua catalana en les institucions judicials. El mateix dia, la comissió parlamentària que investigava el cas de corrupció de Luis Roldán demanava la compareixença del general de brigada Manuel Llaneras i l'empresari manresà Josep Salido. I el dia 16 un centenar d'entitats homenatjaven el pediatre Simeó Selga i Ubach.

l'opinió del lector

Percepcions esbiaixades

Fa cosa d'unes poques setmanes que la sala gòtica de la basílica de la Seu acollia un acte institucional de la Generalitat de Catalunya –presidit, concretament, per la consellera d'Empresa i Coneixement i el director de l'Agència Catalana de Turisme–, on Manresa era acreditada, juntament amb Solsona i Montblanc, com a «Ciutat amb Caràcter». També van ser distingits una dotzena de «Pobles amb Encant». A partir d'aquest fet –que es pot considerar, naturalment, anecdòtic i purament protocol·lari per part d'una administració governamental interessada sovint a fer actes de cara a la galeria– m'ha semblat oportú fer un comentari en veu alta o, millor dit, per escrit sobre la percepció, sovint esbiaixada i poc contrastada que tenim a l'hora de valorar el nostre entorn immediat.

Efectivament, tots hem sentit a dir que la nostra ciutat es troba deixada, és grisa, ha perdut pistonada, que recula, li falta empenta, no té prou atractiu i bla, bla i bla. Ben segur que part de raó hi ha, però no trobo encertat posar-ho tot al mateix sac i autoflagel·lar-nos sistemàticament. Jo mateix a vegades he manifestat clarament coses que no m'agraden, però també he de dir que comentaris similars els he sentit per part de persones forasteres parlant del seu propi poble. I, en canvi, nosaltres teníem aquesta població veïna com a molt millor que no pas la nostra.

Ser crítics és bo, especialment perquè això implica interès de millora. Ara bé, penso que sovint ens ha passat que aquesta autocrítica tan ferotge ens acaba passant factura i, resignats, ens quedem aturats només en aquest enuig puntual sense fer gran cosa de profit per marcar un punt d'inflexió. Convé tenir una mica més d'autoestima i alhora col·locar el llistó més amunt. Sense oblidar tampoc que no tot és cosa de l'administració municipal ni dels eteris i inconcrets poders fàctics locals. Alguna cosa hi tenen de responsabilitat, és clar. Però la més important és la de cadascun dels ciutadans, tant a nivell particular com de les entitats o empreses on treballem. I rebre distincions com la que hem comentat –tot i que circumscrita bàsicament a l'àmbit turístic– indica clarament que des de fora estant no ens veuen pas tan malament. Ho dic perquè, ara que s'apropen eleccions, sentirem abrandats discursos on alguns –legítimament– es carregaran els seus contrincants i oferiran grans receptes per trencar aquesta dinàmica, mentre d'altres defensaran que han fet el que han pogut i més. Molt bé, aquest és el joc. Però si no som tots els manresans els qui ens arromanguem i en posem a treballar, des de la seva parcel·la de possibilitats, malament rai. Tot i així, com deia al principi, tampoc no siguem hipercrítics amb nosaltres mateixos que, com deia aquell: *Al loro, que no estamos tan mal!*

Antoni Daura
(article publicat a www.elpou.cat)

caçats a la xarxa

26 de març. Jordi Badia i Pujol **@jbadia16**

La Rubiralta Manresa, una llibreria compromesa.

28 de març. Marina Òrrit **@MarinaOrrit**

Gràcies, Pallapupas de la Fundació Althaia de Manresa, per fer riure la nostra nena una estona.

Grans tasques amb els infants hospitalitzats que molt sovint no es reconeixen prou. Pel que es veu a la fotografia, els pares s'ho van passar tant o més bé que la filla.

EL POU DE LA GALLINA

Número 352 - Abril 2019

De mes a mes 6

Favets...
Josep M. Oliva / Jordi Sardans 8

...i tremendos
Adam Majó 9

Una espelma en un carrer fosc 10

La Francofonia llueix en complir vint anys a Manresa 12

Marcos Zambrano. Guayaquil (Equador) 21

Les Agudes de la Nou de Berguedà 22

Desconstrucció 23

L'Entrevista a Gemma Rubí Casals 24

La farinera Albareda 29

Aureli Capmany i la seva relació amb Manresa 30

Quadern obert 32

Propostes 33

Escorxador municipal (1972) 34

Fanal de cua
L. Capdevila / L. Calderer 35

el Cul del Pou 37

Les civilitzacions protagonitzen el Carnestoltes

3 de març. Una quinzena d'escoles de la ciutat, a través de les associacions de mares i pares, participen amb comparses –disfressades d'egipcis, vikings, romans o indis– en la rua del Carnestoltes infantil juntament amb els Tabalers de Xàldiga, la Unió Musical del Bages, els Batrakes, les Vilatukades, els Gegants Bojos de Manresa i el Rei i la Reina de Carnestoltes.

Les escoles pacten evitar la concentració d'immigrants

5 de març. Les 27 escoles i instituts públics i concertats de Manresa signen un document inèdit a escala municipal, que posa les bases per arribar a un pacte educatiu de ciutat per al curs 2020-2021 i concretament les propostes d'una comissió que fa un any i mig que treballa el tema de la segregació escolar.

La UPC investeix l'enginyer Ever Hoek

6 de març. L'enginyer i expert en mecànica de roques Evert Hoek, és investit a la Biblioteca del Campus Universitari de Manresa doctor 'honoris causa' per la Universitat Politècnica de Catalunya BarcelonaTech (UPC). Una investidura impulsada per l'Escola Politècnica Superior d'Enginyeria de Manresa (EPSEM) en el marc de la celebració del 75è aniversari del centre.

Acte d'investidura del dr. Ever Hoek (EPSEM).

La lluita feminista aplega 6.000 manifestants

8 de març. La manifestació central del Dia Internacional de les Dones aplega unes 6.000 persones, en un recorregut marcat pel to reivindicatiu i festiu, tot i que davant de la comissaria de la Policia Nacional els Mossos carreguen contra els manifestants, després que algú els llanci ous plens de pintura lila. El dia 17, un miler d'atletes participen en la Cursa de la Dona.

La Transéquia torna a superar els 5.000 participants

10 de març. La Transéquia aplega 5.364 persones, entre participants i voluntaris, en un dia radiant, en què la modalitat de BTT incrementa la participació i supera el miler i la categoria de corredors és seguida per 131 atletes.

L'equip de govern tanca amb superàvit

11 de març. L'Ajuntament de Manresa tanca l'exercici de

Redacció, administració, publicitat i subscripcions:
Associació cultural El Pou de la gallina
President: Jaume Puig
Vicepresident: Jordi Sardans
Secretària: Lourdes Muñoz
Tresorer: Francesc García
Vocals: Joan Badia, Joan Cals, Carles Claret, Ramon Fontdevila, Josep Maria Mata, Lluís Matamala, Josep R. Mora, Montse Rosell, Teresa Torra i Joan Vilamala.

Carrer Sobrerroca 26, 1r 1a
Apartat de Correus 1
08240 - Manresa
Telèfon: 93 872 50 18
www.elpou.cat
elpou@elpou.cat

Membre de l'Associació Catalana de la Premsa Comarcal
Premi Tasis Torrent 1991

Coordinador: Jordi Sardans
Cap de redacció: Carles Claret
Redacció: Sílvia Berengueras, Jordi Estrada, Andrea Izquierdo, Josep M. Oliva, Marc Prat, Ferran Sardans, Laura Serrat.

Disseny: Jana Fontdevila i Erques Torres
Maquetació: Jana Fontdevila
Portada: Fotografia de Francesc Rubí, festa de la Francofonia al pati del Kursaal.
Fotografia: Jordi Alavedra, Francesc Rubí.

Col·laboradors: Isaac Bosch, Lluís Calderer, Maria Camp, Llorenç Capdevila, Jordi Casas, Josep Cayuelas, Ignasi Cebrian, Cercle Artístic de Manresa, Ferran Climent, Laura Estrada, Ramon Fontdevila, Eva Forn, El Galliner, Jaume Gubianas, Robert Martí, Josep M. Mata, Javi Oviedo, Maria Picassó, Quaderns de Taller, Erques Torres, Laura Vidal, Joan Vilamala, Marc Vilanova, Lluís Virós.

Administració:
Marc Prat
Expansió publicitària:
Publicitat Clarena
Urgell, 38. Tel. 93 872 43 86
Impressió:
INOM, SA. Era de l'Huguet, 7.
Tel. 93 878 41 20
Distribució:
Sobrerroca Centre SL.
Tel. 93 873 92 34
Dipòsit Legal:
B-13.528-1987
ISSN: 2253-6647

Amb la col·laboració de:
Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència

Les col·laboracions que apareixen signades a la revista no representen, necessàriament, l'opinió d'**El Pou de la gallina**

2018 sense dèficit acumulat i amb un romanent de tresoreria de 311.167,27 euros, xifra que suposa un diferencial positiu d'1,6 milions respecte l'any anterior.

Santa Clara inaugura casa de la infància

11 de març. L'alcalde de Manresa, Valentí Junyent; el subdirector general de la Fundació Bancària «la Caixa», Marc Simón; el director territorial de CaixaBank a Catalunya, Jaume Masana, i la impulsora del programa Invulnerables, Sor Lucía Caram, inauguren el nou espai dedicat a la infància i a la família, l'EspaiCaixa Francesc d'Assís.

Debat sobre el Cardener

16 de març. Convocats per l'Ajuntament de Manresa, una cinquantena de membres d'entitats i tècnics municipals participen en un debat sobre com apropar el riu Cardener a la ciutat.

Alabern rep el premi de l'Aigua

22 de març. L'Associació Catalana d'Amics de l'Aigua atorga el vintè premi de l'Aigua a Josep Alabern, en reconeixement als anys de servei i a la trajectòria professional.

El Cantaxics aplega un miler d'infants

24 de març. El teatre Kursaal s'omple en tres sessions per escoltar la cantata *Patuflash*, interpretada per un miler d'infants d'una vintena d'escoles de música, amb lletra de Manel Justicia i música de David Martell.

S'estrena '7 raons per fugir'

26 de març. Després de la presentació a Austin (EUA) i Màlaga, el film *7 raons per fugir*, dels manresans Gerard Quinto, Esteve Soler i David Torras, es presenta en una gala al teatre Kursaal, amb l'assistència dels tres directors i d'alguns dels actors.

L'Ajuntament retira el llaç groc i l'estelada

29 de març. L'Ajuntament de Manresa retira el llaç groc i l'estelada del balcó i hi penja una pancarta amb el lema *Llibertat d'expressió i opinió. Article 19 de la Declaració Universal dels Drets Humans*, que es mantindrà durant el període electoral després de l'ordre de la Junta Electoral de Zona (JEZ) i a partir de «la queixa de l'entitat Aixeca't/Levántate».

Mor l'empresari Josep Esteve

29 de març. L'expresident de la companyia farmacèutica Esteve, Josep Esteve Soler, mor als 89 anys. Fill del fundador dels laboratoris del mateix nom, havia mantingut lligams estrets amb les entitats culturals de la ciutat.

Els Amics del Conservatori debaten el futur equipament

30 de març. Una vuitantena de persones assisteixen a la matinal organitzada per parlar de les possibilitats del teatre Conservatori com a futur centre d'arts escèniques.

Una de freda...

Adif tira pel dret

A més del pèssim servei ferroviari, Adif se salta les normatives emparant-se en el Domini Públic Ferroviari, que consideren que està per sobre de les disposicions de l'Ajuntament de Manresa, que té catalogada una zona d'arbreda a l'Obaga dels Polvorers, just a l'entrada sud de la ciutat. Passant olímpicament de la llicència municipal, l'empresa considera que quan es tracta d'actuacions per motius de seguretat les seves decisions tenen preferència. Així han decidit col·locar dos tipus de malla, una amb ancoratge posterior complementada amb un reforç de cable d'acer. Normalment hauria de prevaldre el diàleg entre administracions, però sembla que els d'Adif volen fer la guerra pel seu compte. Lluny de planificar conjuntament les obres amb el municipi han decidit fer-ho sols, sense que els hagi importat gens ni mica destrossar la màquia, que és una zona arbrada baixa que estava protegida pel catàleg de Conjunts Botànics d'Interès Municipal. Farien bé els responsables municipals d'exigir-ne la replantació.

...i una de calenta

Premi Plata i Plàtan

La Demarcació de la Catalunya Central del Col·legi de Periodistes va lliurar els premis anuals a la sala del Casino el dia 27 de març. El Premi Plata va ser atorgat al servei de premsa dels Bombers de la Generalitat. Núria Iglesias, representant del cos va valorar la funció social dels mitjans, ja que la informació no només és necessària sinó també operativa. També va tenir un record especial per a Xavier Jovés. El Premi Plàtan va ser per a la Direcció General de la Infància i l'Adolescència (DGAIA). En aquest sentit, la periodista Natàlia Touzón va justificar les dificultats que posa el departament de Treball, organisme del qual forma part la DGAIA, a l'hora de donar informacions, tot assenyalant la línia molt fina que hi ha entre el dret a la informació i el de protecció als infants, que són els més vulnerables de la societat. En aquest sentit va criticar alguns periodistes que no tracten aquesta situació d'una manera adient, però el seu equip de comunicació es va comprometre a millorar la transparència.

Josep M. Oliva

Joan Baez

Amb l'habitual anticipació han anat arribant als diaris les programacions dels diversos festivals d'estiu. Parlo d'aquells festivals tan exquisits on veure els Catarres et costaria el doble del que et costaria veure'ls al Kursaal i pagaries com si anessis a escoltar el Tom Jones. *La crème de la crème*. I va ser llegint el cartell del Festival Porta Ferrada, a Sant Feliu de Guíxols, que em vaig quedar estupefacte: dissabte 27 de juliol, Joan Baez. Joan Baez? Però no va anar l'any passat al Festival de Cap Roig en la seva gira de comiat? No era l'última oportunitat que teníem de veure-la? I com que ja no sabia si veia visions o era el meu cap que començava a estar desmarxat, vaig anar de pet a internet per sortir de dubtes. Efectivament, l'any passat va venir a Cap Roig i la mateixa propaganda del festival ho anunciava així: «La gran dama americana del folk s'acomiada dels escenaris». Ara s'ha vist que no era un adeu per sempre sinó tan sols «un adéu per un instant». Tant és així que aquest estiu, dos dies abans d'anar a Sant Feliu de Guíxols, serà també a Sitges on l'anuncien com «la mítica cantautora nord-americana, llegenda viva del gènere folk arreu del món, i icona de les llibertats i els drets civils dels anys seixanta». Icona, mite, llegenda viva... Ben mirat ja només faltava dir que caminaria sobre les aigües per presentar-la com si esperéssim una aparició. Un bonic esquer per atraure els que l'aniran a veure aquest any, però segur que un gran desencís per als que hi van anar l'any passat. Gairebé una burla per als que van pagar una entrada fent un esforç econòmic creient que era l'última oportunitat.

El cas de la Joan Baez és el mateix d'altres artistes que, per sobre del seu valor musical, s'han aprofitat de la ficció creada a l'entorn de la seva figura per vendre'ns el que no són i cobrar-ho a preu d'or. Al final, personatges com ella acaben fent bons tipus com el Julio Iglesias, que tenen més de truans que de senyors, però que no enganyen ningú. Artistes que no es presenten com a icones de res, que no branden cap bandera ni venen a salvar-te. Si t'agrada la seva música pagues per passar una bona estona i saps que almenys no et prendran per idiota.

Jordi Sardans

Laura Rosel

'No en sé fer d'entreteniment», va ser la resposta més original i irònica de la sabadellenca quan el periodista esportiu manresà Ernest Macià li va preguntar si li agradaria fer un programa d'entreteniment a la tarda. I és que aquesta va ser la causa oficial del seu acomiadament del programa *FAQS* de TV3. Rosel va explicar que El Terrat, d'acord amb TV3, havia decidit un canvi de conductora del programa perquè havia de tenir més entreteniment, sense que abans li haguessin insinuat res. No va parlar gaire del tema, i se la notava afectada i dolguda. Va rebre molts missatges d'ànim. La causa real ningú no l'ha explicada. Amics i companys de l'Autònoma, els dos periodistes van mantenir una xerrada amb total naturalitat dins del cicle Pessics de Vida, al Casino, centrada en la seva militància feminista i en la necessitat d'un sistema de quotes, «necessàries i imprescindibles malgrat ser odioses», per assolir la igualtat. No volia fer ràdio ni televisió, però va començar fent pràctiques a TVE en programes com *Operación Triunfo*. Després va ser editora d'informatius a Ràdio Sabadell des del 2003 fins al 2007. Passa a RAC1 en la darrera temporada de Xavier Bosch, que serà substituït per Jordi Basté, Hi passa 10 anys llevant-se a tres quarts de quatre del matí, però contenta, ja que el projecte apostava per gent jove molt implicada, que se sentia seva la redacció, fet que li recorda una mica la del diari *Ara*, on col·labora actualment.El 2017 presenta el programa *8 al dia*, de 8TV.

Tots dos van criticar la precarietat laboral dels periodistes joves que com a redactors base poden passar-se anys cobrant una misèria. Rosel confessa que no s'ha avorrit mai a la feina i manifesta que el model d'ocupació del periodista està canviant; el nou, col·laborarà en una revista local, diari, una secció de tele, ràdio... Tindrà un perfil més dinàmic que li permetrà complementar el sou. El gener de 2018 li van encarregar presentar *Preguntes freqüents,* programa estrella de TV3, on es criticava molt l'actitud dels polítics: «tots posaven pegues per venir. El que més, Miquel Iceta, que no hi va ser mai. Ni tampoc Carles Puigdemont. Al *FAQS* passaven coses que ells no controlaven». Encertadament, valora que el mèrit del programa era el d'incomodar els polítics. Potser per això la van cessar el gener del 2019.

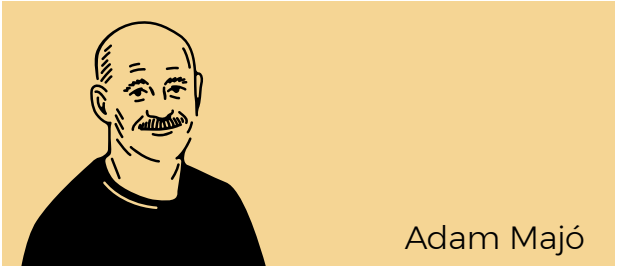

Adam Majó

Carretera de Cardona, 86

Recordo de fa molts anys, d'abans del desplegament del cos de Mossos d'Esquadra, un parell de situacions quasi divertides relacionades amb el cos de la Guàrdia Civil. La primera és només una escena, a la *casa-cuartel* de Súria, un edifici atrotinat on un calorós dia d'estiu un agent panxut i despitralat ens prenia declaració picant amb un sol dit contra una vella màquina d'escriure Olivetti. Les gotes de suor, recordo, li baixaven pel front a càmera lenta, com si fóssim en una pel·li de Sergio Leone. L'altra episodi té lloc a Artés, també a l'estiu, on després d'una mica de baralla al ball dels fanalets un company acaba al *cuartelillo.* En escorcollar-li la roba li troben un esprai d'aquells de defensa personal que aleshores es compraven a Andorra i a l'agent uniformat no se li acudeix res més que pitjar el botó superior dins mateix del benemèrit edifici. Aquesta acció converteix en irrespirable i lacrimogen l'aire interior i obliga detingut i detentors a sortir al carrer on es van trobar, inevitablement, els amics i coneguts de l'arrestat. Després d'uns minuts sense saber on mirar, i tenint en compte que ningú no havia pres mal, van decidir oblidar el cas i enviar aquell baliga-balaga a dormir la mona a casa.

Des que els Mossos van substituir la Guàrdia Civil en pràcticament totes les funcions ordinàries, n'havíem anat oblidant l'existència per convertint-los, en l'imaginari col·lectiu, en una mena de caricatura, en uns anacrònics malvats entranyables però inofensius. Seguíem veient l'enorme i solitària bandera –aquesta es veu que no trenca la neutralitat política d'un edifici públic...– en entrar a Manresa per l'oest i el dia de la Mare de Déu del Pilar els trobàvem passejant prop de la Seu abillats amb aquells vestits d'abans de la guerra i l'inconfusible triangle de xarol al cap. Però això era tot, no formaven part de la nostra vida.

Ara farà un any i mig, però, vam descobrir que la realitat era una altra i que, més enllà del record i la caricatura, la Guàrdia Civil es mantenia discretament desplegada pel territori amb una missió estructural que va molt més enllà de les competències en delictes contra la hisenda pública i el crim organitzat que encara mantenen. Hem descobert –o redescobert– que l'*Instituto Armado* és aquí, també i sobretot, per assegurar el control del territori i preservar la unitat del regne, al preu que calgui (*Todo por la patria*). Ho

vam comprovar els dies previs al referèndum, en veure que portaven el pes de la persecució contra l'organització de la consulta, ho vam veure i viure el mateix dia 1 d'octubre del 2017, quan va carregar violentament contra la gent als col·legis, i ho sentim ara al Tribunal Suprem, on, lluny de jugar el paper imparcial que pertoca als funcionaris públics, opten sistemàticament per servir al relat inculpatori de la fiscalia.

Els ingenus, evidentment, érem nosaltres. Si haguéssim estat una mica més atents a determinats fets i decisions polítiques dels darrers trenta anys, hauríem tingut clar per què aquest cos militar –que l'adjectiu *civil* no ens confongui!– manté la presència a Catalunya i quina és la seva funció. Si ens haguéssim fixat, per exemple, que quatre dels guardies civils condemnats pel cop d'estat (aquest sí!) del 23F van ser posteriorment condecorats fins a nou vegades o que els diferents governs espanyols han indultat 42 condemnats per tortura els darrers vint anys, potser hauríem entès el paper central i estratègic que juga aquest cos policial-militar en l'estructura profunda de l'estat. Per això no ens hauria d'haver estranyat que el principal responsable de l'ofensiva contra el referèndum fos una persona, el coronel Pérez de los Cobos, que en el seu moment s'havia presentat voluntari per ajudar a l'aixecament militar de 1981 o que l'altre oficial clau de l'operació, el tinent coronel Baena, tingués un compte de Twitter des d'on atacava l'independentisme.

Malgrat les seves formes arcaiques i sovint ridícules, la Guàrdia Civil és avui dia un cos policial-militar modern i preparat, al qual ningú hauria de subestimar. No obstant això encara ara compten, per imposar el seu criteri, amb la nostra por acumulada al llarg de tants anys. Per això aquells dies d'octubre no els oblidaran ni perdonaran mai; perquè, per un moment, vam perdre'ls aquesta por i, com va dir indignada una agent en declaracions al tribunal referint-se a l'1 d'octubre, «parecía que nuestra autoridad se hubiera evaporado de la noche a la mañana».

Marc Prat Laura Serrat

Una espelma en un carrer fosc

L'interiorista manresà Pep Roma critica que promou l'art en una ciutat grisa

La seva mirada rere el vidre observa com el vespre tenyeix d'ombres el carrer de Na Bastardes. És el moment del dia que la claror de l'interior de la Nova Vella Sala, el centre d'exposicions ubicat al Barri Antic, brilla més. L'interiorista Pep Roma va impulsar aquest espai artístic i el defineix com «una espelma enmig d'un carrer fosc i poc transitat». La llum n'és l'element protagonista. Igual que les estrelles, petits focus de claror es dispersen pel sostre, les parets i els racons. N'hi ha que adquireixen forma de planeta, de sol o de flor encesa. Enlloc d'un espai tancat recorda un cel d'estels. Sembla que aquestes petites espurnes parlin de la seva inquietud per descobrir el món, per viatjar. Des de ben jove, la curiositat el va empènyer a agafar la motxilla i recórrer sol diferents parts del planeta. Explica que quan troba llum dins d'alguns somriures se sent a casa, malgrat trobar-se lluny de Manresa. Una ciutat que estima però que cada vegada percep més a les fosques, amb pocs recorreguts culturals i una oferta expositiva pobra.

Recorda una infància a Manresa, sense preocupacions, jugant al carrers del voltant de la plaça Mallorca. L'interès per la pintura el va conduir a conèixer el pintor Estanislau Vilajosana, de qui va rebre classes. «Ell em va transmetre la passió per la pintura i volia enfocar el meu futur professional a l'art del pinzell». Va entrar a l'Escola Massana de Barcelona, però, mentre estudiava, va decidir enfocar el seu vessant professional en l'interiorisme, «perquè era un camp que s'obria». La pintura va quedar en un segon pla, tot i que, encara avui, li brillen els ulls quan en parla. Utilitza la paraula «lineal» per definir la seva trajectòria professional com a interiorista a Manresa. Però darrere d'aquest perfil, s'amaga una ment curiosa amb ganes de volar.

Els colors vius i el moviment. Dues característiques que es troben dins les fotografies que Pep Roma exposa a la Nova Vella Sala. Faldilles que roden, cossos que ballen, rostres pintats. Són instantànies d'un dels seus viatges a l'estat de Bahia, al Brasil, durant els dies de carnaval. Si hagués d'escollir un lloc al món triaria aquest. «És un esclat de color, de ritme i d'expressivitat». Explica que és una zona on es barreja la cultura indígena autòctona, l'europea i sobretot l'africana. Li agrada fugir del turisme de postal i planteja els viatges com una immersió en la cultura del país. Sol, amb una motxilla i una càmera, ha trepitjat diferents continents i diu que «els instants més bonics que he fotografiat són els somriures dels nens i les marques del temps de la gent gran». Des de fa quatre anys, va decidir crear una agència de viatges virtual, Hamaca Travel, on organitza itineraris amb grups reduïts de persones, «amb qui vull compartir la sensació de conèixer noves formes de vida».

Un vianant mira sorprès la claror de la Nova Vella Sala. Amb aquest espai, el seu objectiu és donar visibilitat als artistes locals i també forans, a través d'exposicions d'art, sessions literàries o concerts en petit format. «Però la dinàmica cultural i l'interès per la cultura a la ciutat és escàs i molts artistes marxen a viure a fora». Després d'un temps intentant promoure la cultura, està decebut i té ganes de canviar d'aires. «Començar de nou potser lluny d'aquí i emprendre algun projecte vinculat amb l'art». Una ment imaginativa que vol volar, allunyar-se d'un carreró fosc i estret sense sortida.

La Francofonia llueix en complir vint anys a Manresa

Anna Rotllan ha aconseguit el somni de donar a conèixer la llengua i la cultura franceses per mitjà de la Francofonia, amb una festa musical al Kursaal que s'ha convertit en un referent cultural del mes de març a Manresa, amb successius homenatges a Brassens, Piaf, Ferré, Moustaki, Barbara, Aznavour, Chevalier, Brel o Gréco, entre d'altres. Cal tenir en compte, també, el precedent de l'Institut Francès i el fet que actualment la comunitat francòfona a la FUB supera les 500 persones.

Jordi Sardans
Fotos: Francesc Rubí, Anna Rotllan, Josep M. Oliva i Jordi Torras

Catherine Pempellone, vídua de Jacques Jordà, acompanyada del seu fill Alain, recorda que «Jacques va venir a Manresa l'any 1948, perquè hi tenia un tiet, Emili Thomas Jordà, que regentava una botiga de llenceria al carrer de Sobrerroca. Va començar a fer classes particulars a les filles de l'alta societat manresana». L'any 1954 s'instal·len al carrer dels Esquilets (Sant Joan Baptista de la Salle), a la mateixa escala on hi havia Lingua Club. El 1956 habiliten una de les habitacions com a aula i comencen a exercir «amb el vistiplau del director de l'Institut Francès de Barcelona, el cònsol i l'ambaixador de Madrid». Aviat van anar a viure al carrer Barcelona i l'Institut Francès s'amplia amb tres aules i un espai de biblioteca. Se'ls fa petit i lloguen un pis al carrer del Bruc, que després va ser la seu d'Òmnium: «Hi havia quatre classes i un espai gran de biblioteca». A l'inici –explica l'Alain– «hi feien classe els meus pares i després amb d'altres professors que havien estat alumnes: M. Àngels Torrens, Jordi Vila, Conxita Chumillas, Glòria Collado, Teresa Subirana, Dolors Fargas...».

La comunitat francesa a la FUB cada vegada és més gran i actualment supera les 500 persones.

L'alumnat «s'examinava primer a Barcelona, però després venien els professors a examinar a l'Institut francès de Manresa». A més de la llengua, també es feien activitats culturals: «Venien professors de Barcelona a fer conferències, exposicions de llibres i projeccions de cinema amb pel·lícules franceses, amb un projector que es conserva al Museu de la Tècnica». També «s'havia fet una campanya de recollida de llet per a les monges de l'Escola dels Infants. A més hi havia una coral i es feien excursions a Montserrat». El darrer local va ser el de Puigterrà de Dalt, on van arribar a tenir 450 alumnes i s'hi van estar fins al 1993. Així

Catherine Pempellone i Alain Jordà

Anna Rotllan amb Cecilia Goloboff i Paco Ibañez, invitat a l'espectacle de la Francofonia 2015.

ho explica Alain: «La meva germana Francine volia continuar, però no es veia amb cor de portar l'escola i em van demanar si jo podia fer de gerent, però al cap d'un any vam tancar perquè ja no donava beneficis, en haver de tenir professors contractats». La biblioteca de l'Institut francès ha passat a casa de la Catherine, on es conserven clàssics francesos, novel·la, teatre, còmics...

'Douce France'

Anna Rotllan Verdaguer, copresidenta de l'Associació de Professors de Francès de Catalunya, jubilada, des de fa tres anys com a professora de francès de l'institut Lluís de Peguera, té el principal protagonisme d'aquests vint anys de la festa de la Francofonia, que ha arrelat a la ciutat. Per aquest motiu va rebre de mans de l'alcalde Valentí Junyent un record commemoratiu, en forma de reproducció del fanal de ferro que tradicionalment havia ocupat la plaça de Crist Rei. Els actes més destacats de la Francofonia d'enguany: sessió de cinema sobre el Quebec, *Et au pire, on se mariera*, a la sala de la Plana de l'Om, l'exposició del Tintín a la biblioteca del Casino, l'actuació de l'Esbart Manresà al pati del Kursaal, on també es va fer l'enlairament dels globus de la pau i l'espectacle *Douce France* al teatre Kursaal.

A més d'alumnes de l'institut Lluís de Peguera, el 2019, per primer cop, també hi van intervenir directament set becaris dels 500 estudiants de la FUB que fan fisioteràpia, provinents de França, amb una certa relació amb la ciutat. Rotllan argumenta que «com que els costa d'entrar a les universitats franceses, Manresa, que ha anat agafant un renom sobretot en l'ensenyament de la fisioteràpia, els ha acollit molt bé i reben una bona formació». Concretament, van intervenir en l'obertura de la festa al pati exterior del Kursaal, on la façana va quedar il·luminada amb els tres colors de la bandera francesa (blau, vermell i blanc) i amb l'enlairament dels globus de la pau. El vermell amb la creu també representa la bandera suïssa, i el blau i blanc amb la flor de lis representen la bandera del Quebec. Com que la Francofonia és una organització internacional que va néixer el 1970 amb seu a París, té bandera pròpia des de l'any 1987: una rodona amb cinc colors (vermell, blau, verd, groc i lila) que representen els cinc continents del món. Cinc becaris van enlairar els cinc colors mentre els altres dos portaven la bandera de la Francofonia. De cara al futur, «intentarem d'altres accions conjuntes com alguna obertura de curs a càrrec del cònsol francès Cyril Piquemal», afirma Rotllan.

Rotllan remarca que el lema de la Francofonia aquest 2019 és: «*En français, s'il vous plaît*» perquè «és una llengua moderna que posseeix totes les paraules per evocar les realitats més innovadores... És la llengua del dret, de l'economia, de la ciència, de la tecnologia i de la diplomàcia!». La Francofonia «fa una labor excepcional, i un dels continents emergents que en treuen més profit és

l'africà, sobretot en les antigues colònies». A més d'entitat cultural, en defensa de la llengua i la cultura francesa, es reclama com a organització solidària i de defensa dels drets humans, per a la formació de joves i dones, que econòmicament ajuden amb beques.

Història de la Francofonia manresana

La Francofonia va néixer per donar rellevància i fer conèixer la llengua i la cultura franceses. Fa vint anys, el francès anava en davallada. Quan el curs 1975-76, Rotllan entra al departament del Peguera eren set professors, amb classes de 30 i 40 alumnes, mentre que d'anglès només n'hi havia un: el catedràtic Josep Balaguer, director de Lingua Club Manresa, amb pocs alumnes a la classe. Però, la situació va anar canviant. «Quan em vaig plantejar fer Filologia francesa, dubtava i el meu pare, Josep Rotllan Zanuy, que era plurilingüista, em va dir que em decidís per la que més m'agradava». Va ser el primer professor de francès del nocturn femení al Peguera. «Professionalment he tingut dos amors: la defensa del nocturn i la del francès». Com a defensa de la llengua i la cultura francesa, «vaig pensar que calia sortir de la classe magistral i fer coses per projectar-les, per donar a entendre que la llengua francesa era important per comunicar». La Francofonia va néixer amb un caire pedagògic de defensa de la llengua i la cultura franceses sense cap socialització: «La projecció exterior de l'institut existia, però encara no tenia l'abast social actual». De seguida Rotllan té l'aval de l'Associació de Professors de Francès de Catalunya, amb més de 30 anys d'existència. N'havia estat secretària, tresorera, vicepresidenta i vocal i ara n'és copresidenta, amb Guilhem Naro, de la Pompeu Fabra.

Van començar fent cinema al Peguera, tot presentant *Rossetta*, dels germans Darnenne. Però el primer film de la Francofonia es va poder visionar a la sala Atlàntida el 1999. «Em sembla que la primera obra de teatre va ser una representació de Molière, *L'avar*, amb els alumnes de nocturn del Peguera. Un d'ells, Manel Fontdevila, va fer els primers cartells». Segons els programes, el 2000 es va interpretar *La Leçon* de Ionesco. El 2001, es va fer un *Récital de Poèsie Française* a l'Auditori Caixa Manresa. Un altre dels francòfons inicials va ser Vicenç Comas, de Ràdio Manresa, que havia presentat alguns dels espectacles a la sala de la Plana de l'Om. Més endavant, Rotllan recorda sobretot Jordi Casserres «que feia un Molière extraordinari» o Josep Vilar-

La festa de la Francofonia

A efectes oficials fa ja vint anys que Manresa celebra la festa de la Francofonia, però per al comptador de la memòria popular –que funciona d'una altra manera– és com si en fes vuit, si comptem que el 2011 va ser el primer any que l'acte central es va fer a la sala gran del Kursaal. Des de llavors som molts els que esperem cada març aquella data, el dia en què la façana del Kursaal s'il·lumina amb els colors de la bandera francesa i uns globus que s'enlairen donen per acabats els discursos preliminars i tots entrem al teatre sabent que més que a un concert anem a una festa. La gran diada a major glòria de la llengua francesa s'ha fet un lloc en el calendari dels manresans que estimem aquell idioma i la seva cultura i, si ara de cop deixés de celebrar-se, ens semblaria una gran pèrdua i la trobaríem a faltar. L'essència de la nostra celebració de la Francofonia és el gran concert al Kursaal que cada any, i des de diversos enfocaments, ens convida a retrobar-nos amb les cançons franceses de sempre; en les últimes edicions a través d'uns espectacles de nivell internacional dirigits per Gil Marsalla. Són principalment les cançons, sí, però és també el decorat i les imatges que s'hi projecten, els clixés d'aquella França que sentim que forma part del nostre patrimoni sentimental. Del bagatge dels que cada any assistim a la crida de la Francofonia i tenim la consciència de pertànyer a un mateix curs encara que tinguem edats i currículums molt diferents. La festa de la Francofonia és la festa conjunta dels que cursen francès a l'Escola Oficial d'Idiomes, o els que l'aprenen a una acadèmia, dels joves que ara fan el Batxibac a l'Institut Lluís de Peguera o dels més grans de la sala que el van estudiar a l'Institut Francès o recorden vagament el que van fer al batxillerat. Aquella és la nostra festa i quan ens hi apleguem sentim que hi ha alguna cosa que ens uneix. És una sensació difícil d'explicar però fàcil de percebre. La vaig notar aquest any quan van sonar les primeres notes de *Ne me quitte pas* i es va sentir un murmuri i uns tímids aplaudiments. Són aquests detalls, saber que tota la gent de la sala comparteix uns mateixos referents, allò que et fa sentir que formes part d'una gran família.

Afortunadament per a la cultura francesa, de famílies com aquesta n'hi ha a moltes més ciutats de Catalunya i d'arreu del món, però no totes tenen la sort de comptar amb una persona que les aglutini amb el mateix entusiasme de l'Anna Rotllan. Li vaig dir en una d'aquestes festes a l'alcalde Junyent: «Tenir una dona com aquesta és una sort tan gran per a Manresa...». I per a sorpresa meva em va contestar: «Recordo que l'any passat em vas dir exactament el mateix». És també el que he tornat a pensar aquest any. La festa de la Francofonia no la fa l'Anna Rotllan sola, es fa amb la participació de molta altra gent i d'unes quantes entitats, però sense l'Anna no es faria. L'hem de cuidar perquè segueixi al capdavant molts anys més i fer el que calgui perquè si un dia ella se'n cansa hi pugui haver un relleu. Un relleu que hauria d'estar basat en altres persones tan animoses com ella, perquè si quedés en mans de l'administració em temo que el futur de la Francofonia a Manresa acabaria com aquells agermanaments que havíem de fer amb tantes ciutats i que s'han quedat en no res. Igual com tantes coses que neixen en uns despatxos i es moren en uns altres. No tenen la base popular que té la Francofonia a Manresa, que tinc la sensació que tendeix a perpetuar-se i a fer-se cada cop més gran.

Josep Maria Oliva, periodista

Aznavour, en el record

Finalment, vaig tenir la sort de veure actuar Aznavour abans que la seva incansable carrera artística s'acabés al mateix temps que la seva vida. L'intèrpret d'origen armeni va morir a la seva residència del sud de França, on acabava de tornar després d'una gira pel Japó. Va ser al gran teatre del Liceu on vam poder gaudir de la presència i la professionalitat d'un dels darrers, si no el darrer, gran *chansonnier*. Era el mes d'abril de 2018, i l'home, que acabava de tenir un pinçament, va sortir com va poder a l'escenari i ja ens va dir que havia d'escollir entre morir dalt l'escenari o anul·lar la vetllada, però que ell intentaria fer un terme mig. I ho va aconseguir! En acabar el concert, curt per als fans, i etern per un home de 94 anys com ell, uns quants incondicionals ens vam esperar a la Rambla anhelant veure'l sortir. Va ser en aquesta espera que vaig coincidir amb l'Honorable Senyor Cyril Piquemal, cònsol de França a Barcelona, qui sí que va tenir l'oportunitat de parlar amb Aznavour al seu camerino, com no podia ser d'altra manera. Ens vam creuar la mirada i es va aturar a saludar-me. Un cònsol saludant-me? Doncs sí. Ens havíem conegut pocs mesos abans a Manresa, a la Francofonia! Una petita anècdota per donar peu a parlar del meu amor per la llengua i la cultura franceses, que ve de molt lluny i no té un detonant clar. A la Salle, quan em va tocar escollir anglès o francès com a idioma, alguna musa va tenir a bé portar-me cap a la llengua de Brel, Piaf, Barbara, o Aznavour. La M. Teresa Subirana, la mestra que impartia la llengua gal·la a l'escola, va fer la resta. Va aconseguir que aquell idioma m'atrapés! Si hagués escollit anglès, qui sap si ara parlaria francès, però gairebé segur que no m'haurien saltat les llàgrimes davant la tomba de Édith Gassion al cementiri de Père Lachaise! La *môme* Piaf restarà sempre a la banda sonora de la meva vida.

Malauradament, la llengua francesa és una gran desconeguda per a nosaltres. Essent el país veí, i malgrat que siguin normals i comprensibles els amors i odis de tota comunitat veïnal, no hauria de ser així. A mi, en canvi, sempre m'han sorprès, i no he pogut negar un punt d'admiració envers ells. M'han sorprès aquells poblets on s'ha fet tot per preservar l'estètica per sobre de les pressions urbanístiques. M'han sorprès aquells bars de poble que es van quedar als anys 60, volent fer-ho. Mentre aquí la modernitat era moda obligatòria, allà els gots Duralex segueixen presents en taules on els cendrers de Ricard donen color. M'ha sorprès que mentre aquí ens llençàvem a begudes de disseny, allà encara beuen per fer passar la calor aquell tradicional *menthe à l'eau* que el meu pare ja es prenia a l'estiu (ben català, ell) i que ara ben poca gent coneix aquí. En aquests bars, també hi sonava música francesa, i també tenen part de culpa que ara, mentre escric aquestes ratlles, a casa s'escolti Benjamin Biolay... Som diferents, però també compartim moltes històries i espais comuns, i batalles, i melodies. No tot és bonic en la nostra relació, però, com ja deia Trenet a *Douce France, «je t'ai gardé dans mon cœur»*. I un bon dia, ja fa temps, se m'apareix la Francofonia, en l'intent, aconseguit, de l'Anna Rotllan de portar aquell festival d'escola a una cosa més gran: la gran festa de la llengua francesa. Aquest passat 15 de març, durant els actes de la Francofonia, el cònsol Piquemal i jo vam tenir l'oportunitat de tornar a coincidir, i de recordar aquella nit que vam veure Charles Aznavour al Liceu.

Eduard Font, periodista de Ràdio Manresa

Alain Fohr i Anna Rotllan.

mau, «que havia representat un *Bourgeois gentilhomem*». Ja aleshores venien diversos manresans a la sala del Peguera a veure les representacions, però també anàvem a instituts de Barcelona i òbviament a l'Institut Français, on ens van donar més d'un premi».

Com que pretenia més projecció a la ciutat, als diversos aspectes culturals s'hi afegia la música i va començar l'organització de concerts. Segons els programes, el 2002 es fa a l'Auditori Caixa Manresa el concert d'Eric i Nick Carpentier. Al mateix local, els homenatges a Jacques Brel, (2003); Georges Brassens, per Romain Planas (2004) i Barbara per Ana Cristina Werring (2005). Eren concerts «per a un públic que tenia nostàlgia de la cançó francesa dels anys seixanta. Mai no hi havia res improvisat i sempre participaven els alumnes, per mantenir un lligam pedagògic». El 2006, s'homenatja al filòsof Jean Paul Sartre i l'existencialisme amb: *De Sartre à la chanson rive gauche,* on novament Planas interpretava cançons de Brassens, també a l'Auditori: «En aquest cas, era tan important fer arribar el missatge de l'existencialisme com el de la música».

El 2007, *Rendez-vous avec Brassens*, al Globus, amb Eric Carpentier i Romain Planas, dins d'un ambient que semblava el cabaret de Montmartre. I l'exposició: *Tintin, a l'aula.* La cantant sallentina Núria Cols i el pianista manresà David Martell van actuar el 2008 a la Sala Plana de l'Om en homenatge a Edith Piaf. El 2009 van repetir a la sala petita del Kursaal, amb Piaf de nou, on Cols «va interpretar cançons en francès amb una veu extraordinària». El 2010, es van fer dues sessions (dijous i dissabte) a la sala petita del Kursaal, amb el recital *Boulevard de la chanson française,* on Cols i Martell van ser acompanyats amb la

veu i la guitarra d'Eric Carpentier, tot un homenatge a la cultura i música franceses des de l'època dels petits cabarets parisencs a la de tota una generació d'autors, compositors i intèrprets que van provocar una autèntica edat d'or de la cançó poètica en llengua francesa.

L'any 2011, homenatge a la *Belle Chanson Française* per Les Chansonneurs. Aleshores, ja tot es feia en francès: «Recordo que l'agregat de Cultura de l'Ambaixada em va dir que podia trobar grups francesos, per tal de donar un aspecte real de com eren els concerts de música francesa. Quan vam decidir passar a la sala gran, cada any la vam aconseguir omplir». L'any 2012, Eva Dénia Trio va tornar a homenatjar Brassens. El 2013, a més d'una exposició sobre Albert Camus, «recordo l'homenatge a Leo Ferré a través de Paloma Berganza, amb intervenció del cor d'alumnes del Peguera». El govern francès n'anava veient l'evolució i «em comentaven que els agradava que els actes es fessin a Manresa, descentralitzats de Barcelona.

Per defensar la llengua francesa, Anna Rotllan va rebre la insígnia de *Chevalier dans l'ordre des Palmes Académiques*, el 2014, per part del conseller de Cultura de l'ambaixada de França, Alain Fohr. Aquell any, havia de venir Georges Moustaki, però es va posar malalt. «Hi vaig tenir diverses converses. Els seus músics, que no van tocar mai més, es volien reunir però encara no ho havien fet. Mitjançant l'ambaixada hi vam poder contactar i es van trobar tots de blanc amb la cantant Teresa Ferreire, que acompanyava Moustaki, primer com a telonera i després fent duos. L'actuació va ser molt emotiva pel record a Moustaki». Gràcies al seu documentalista Pelai Ribes, «ens va deixar la seva col·lecció de quadres, ara propietat de la filla Pia, que viu a París, que es podien observar a través d'una pantalla, mentre l'artista cantava una cançó inèdita de Moustaki sobre la mort, que es va interpretar per primera vegada al Kursaal». Uns dies abans s'havia passat a la sala petita del Kursaal la pel·lícula *Moustaki comme Ulysse*.

El 2015 es va portar l'exposició *Coco Chanel* al vestíbul del teatre Kursaal i es va fer un homenatge a les dones franceses des de Madame Curie a la cantant Juliette Gréco. A través de Marie d'Epizon, es va homenatjar Françoise Hardy, Juliette Gréco, Piaf, Barbara... Mitjançant els seguidors de Georges Brassens al sud de França, entre els quals hi ha Paco Ibáñez, «que sommiava que vingués algun any a apadrinar la Francofonia, vaig aconseguir que aquell any actués a la sala gran del Kursaal, amb el famós tema *A galopar*».

El 2016, l'agregada de Cultura francesa, Cécile Goloboff, amb qui presentaven conjuntament la Francofonia dalt l'escenari, li va dir que una *troupe* francesa venia a representar *Piaf, l'espectacle,* al Tívoli de Barcelona. «Hi vaig assistir i va commoure tots els assistents». Així que el proper espectacle va ser *Edith Piaf! The Show,* protagonitzada per Anne Carrere amb realització de Gil Marsalla, dedicat a les víctimes dels atemptats de París, (amb audició de *Ne me quitte pas*, a càrrec d'Eric Carpentier, que va ser un èxit total. L'obra venia del Carnegie Hall i del Madison Square, abans d'arribar a Manresa.

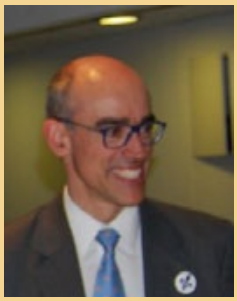

La Francofonia, Manresa i el Quebec

La Francofonia és l'espai que aplega els qui parlen francès arreu del món, ja sigui com a llengua materna, oficial, de treball o compartida amb d'altres amb les quals conviu. És present als cinc continents, de nord a sud, d'orient a occident. Abasta al voltant de 300 milions de persones, incloent-hi aquelles que el coneixen com a llengua estrangera, de present i de futur. De gran importància en la diplomàcia i els negocis, està en progressió a zones en creixement, com l'Àfrica. L'Organisation Internationale de la Francophonie canalitza els esforços d'una cinquantena de membres de ple dret, entre els quals trobem activament el Quebec, per afavorir la promoció no sols lingüística sinó també dels valors associats: diversitat, cultura, democràcia, drets humans, pau, educació, igualtat d'oportunitats, cooperació mútua...

A Manresa, Anna Rotllan, copresidenta de l'Associació de Professors de Francès de Catalunya, n'és una eficaç promotora, no únicament des del mestratge a centenars d'alumnes del Bages que han passat per les seves aules. També a nivell ciutadà, com a principal impulsora durant vint anys de les festes de la Francofonia cada mes de març, que culminen darrerament amb un brillant espectacle musical al Kursaal. L'Oficina del Quebec a Barcelona, que enguany també celebra el seu vintè aniversari, hi contribueix amb pel·lícules que donen testimoni de la vitalitat del cinema francòfon d'aquella latitud d'Amèrica del Nord. El Quebec és enorme en termes de superfície –més que tota la Península Ibèrica, Franca i Itàlia juntes– i té una població de 8,4 milions d'habitants. La llengua oficial de la província és el francès, que cohabita, especialment a la regió metropolitana de Mont-real, amb una notable població anglòfona i parlants de molts altres idiomes, com a conseqüència de la immigració que s'hi ha trobat acollida des de fa generacions. També amb llengües autòctones. A més de la filmografia, el dinamisme de la cultura quebequesa es fa palès en diversos àmbits escènics com el teatre, la dansa, el circ –qui no ha sentit a parlar del Cirque du Soleil, del qual han nascut moltes altres companyies–, per no mencionar la literatura, la cançó o les arts digitals. Els proposem de desplaçar-se de les vores del Cardener a les del cabalós Sant Llorenç. Allà, a la històrica ciutat de Quebec, trobaran l'avinguda de Manrèse –els és familiar?– i molt més. Encara que només sigui per uns dies, l'experiència és enriquidora. *Bienvenues*!

Alfons Calderón, director de l' Oficina del Quebec a Barcelona

El francès interessa als joves catalans

La Francofonia acaba de celebrar els seus vint anys de presència a Manresa. La presència de la llengua francesa és cada vegada més visible al Bages en particular i, més generalment, a Catalunya. Com a professor, l'aspecte que més m'agradaria destacar de la Francofonia no és el citat més sovint: els valors relacionats amb la democràcia, els drets humans. M'agradaria quedar-me més a la terra i pensar en els interessos dels joves catalans. El sistema escolar espanyol i el sistema escolar català només imparteixen una llengua obligatòria a les escoles primàries i secundàries. Aquest idioma sol ser l'anglès. No obstant això, l'economia catalana no és una economia centrada principalment en el món de parla anglesa. Els principals socis econòmics de Catalunya són francesos o alemanys. Paradoxalment, l'escola difícilment prepara els estudiants per integrar-se en un món de parla alemanya o francòfona. Molts estudiants europeus sol·liciten càrrecs de responsabilitat a les empreses catalanes perquè saben parlar espanyol –cada vegada més sovint català–, anglès i un altre idioma important al món del treball local, i que els catalans no controlen.

Per a nosaltres, obrir joves catalans al món francòfon, al món de parla alemanya, al món de parla italiana o a qualsevol altra llengua, significa obrir-los a un horitzó personal i un horitzó laboral que no tenen. En aquest sentit, el món francòfon probablement ocupa un lloc especial: Espanya és principalment veïna dels països de parla francesa, ja sigui a Europa o al nord d'Àfrica. La llengua francesa és present als cinc continents, una característica que comparteix amb la llengua anglesa i és l'idioma que tindrà el major desenvolupament a l'Àfrica, que serà el continent emergent del segle XXI. Iniciar-se a la francofonia significa formar part d'una tendència de major importància en un futur molt pròxim.

Guilhem Naro, copresident de l'Associació de Professors de Francès de Catalunya i professor de la Universitat Pompeu Fabra

El 2017, Marsalla li va oferir l'obra *París, l'espectacle*, que «gràcies a la sensibilitat dels responsables del Kursaal es va poder representar malgrat el cost». La companyia de Gil Marsalla repeteix amb un espectacle de can can, tango i ball, que ret un homenatge vibrant a la *chanson* dels anys de la postguerra (1950-60) que tant va contribuir al *charme* i a la reputació de París, en situar-la com a capital del món. L'espectacle explica una història d'amor, amb una escenografia que ens transporta des de Montmartre als grans cabarets parisencs per acabar al Moulin Rouge, com a símbol d'aquesta època trepidant. Es va escoltar Maurice Chevalier, Edith Piaf, Charles Trenet, Yves Montand, Charles Aznavour, Jacques Brel, Juliette Gréco... Gil Marsalla, productor i director de la companyia, va proposar un nou i original musical que posava en valor un repertori únic al món i que triomfa arreu. Abans, la colla Dintre el bosc va ballar la sardana de la Francofonia.

El 2018, Marsalla, que viu i treballa a Niça, va proposar treballar sobre la vida de Charles Aznavour, que finalment ho va beneir perquè ho tiressin endavant, sense però, que l'obra es presentés als llocs on encara ell anava a cantar. Així, l'any passat van fer *Formidable! Aznavour,* una comèdia musical que ret homenatge a un dels més grans de la cançó

Final de l'espectacle *Douce France* al Kursaal.

francesa. L'artista va morir l'1 d'octubre de l'any passat. Es va fer un petit homenatge a Jonny Hallyday al pati del Kursaal i a la Plana de l'Om es va projectar *Inschalla*, un film del Quebec.

El 2019, l'espectacle s'havia de dir *Douce France Douce Manresa*, però com que el cartell ha d'anar arreu del món, Marsalla va entendre que s'havia d'anomenar *Douce France.* Tot i que a la contraportada del programa de mà, Rotllan hi va afegir Manresa, lloc on va ser pensat i estrenat. L'espectacle va incloure també a més de Chevalier, Jacques Brel, George Brassens, Charles Aznavour, Charles Trenet, Gilbert Bécaud i Serge Gainsbourg. Van ser presents al Kursaal Jules Grison i Gregory Benchenafi, ambdós polifacètics, amb veus valorades a França. El dos van actuar a duo en un espectacle excepcional, acompanyats pel contrabaix de Sophie Desvergnes, el pianista director del Conservatori de Música de París, Philippe Villa, i la percussió de Benoit Pierron. Un muntatge de llum i imatges dirigit pel Gil Marsalla, nomenat ambaixador del patrimoni musical francès.

«Si l'objectiu era fer entendre la cultura a través de la música francesa, amb l'oportunitat de transmetre-la al públic manresà, s'ha aconseguit plenament», diu satisfeta Anna Rotllan. La festa manresana de la Francofonia surt en l'agenda internacional global i al Petit Journal francès d'àmbit internacional. Entén que Manresa és la capital de la Francofonia a Catalunya. Actualment, a la Francofonia hi ha 88 estats, 61 membres fixos i els altres adherits, com ara dos departaments del nord d'Itàlia. Maragall i Mas van defensar la presència de Catalunya, tot i les traves. Si Catalunya en forma part definitivament, «la idea és que Manresa en sigui la capital, perquè sens dubte és el cor de la Francofonia a Catalunya», explica Rotllan.

Francesos a la UManresa

Àngels Fusté, responsable de Comunicació i màrqueting de la UManresa, explica que aquest any, «la FUB s'ha sumat per primera vegada a la celebració de la Francofonia. Hi vam col·laborar amb la compra i l'enlairament dels globus que es va fer al pati del Kursaal, el 15 de març. Els globus els van deixar anar un grup de set estudiants francesos que estudien Fisioteràpia amb nosaltres». Aquesta col·laboració neix d'una proposta d'Anna Rotllan, «que vam acollir bé tan bon punt ens va arribar. La nostra comunitat francesa cada vegada és més gran i, a hores d'ara, supera les 500 persones. És obvi que, d'alguna manera, la FUB és un espai de la Francofonia: a les nostres instal·lacions el francès és una llengua molt comuna, en aquests moments». Alícia Rodriguez, treballadora a les oficines de la FUB2 al matí, és una de les estudiants de tarda franceses de Fisioteràpia. Provinent de Perpinyà, a la Catalunya Nord, ens ratifica que a la Universitat Central de Catalunya hi ha uns 500 estudiants francesos, la majoria de Fisioteràpia.

Benedite Noel, de Montpeller, precisa que: «la majoria procedim del sud de França, ja que també n`hi ha de Tolosa de Llenguadoc. Alguns estudiants també fan Podologia i encara n'hi ha alguns de Logopèdia, tot i que abans eren més perquè ara és una carrera que es pot fer *on line*». Es desplacen al Principat perquè tenen més facilitats, explica Rodríguez: «A França ens obliguen a passar el Concurs General de Medicina, que engloba dentistes, farmacèutics, fisioterapeutes i metges, de manera que és molt complicat i només el 20% d'estudiants s'hi apunten. Pel que fa a la Fisioteràpia hi ha poques places». Aterrar a la Universitat de la Catalunya Central els surt rendible malgrat tractar-se d'uns estudis privats, ja que a França «les universitats, tot i ser públiques, són cares i a Catalunya la vida és més barata que a França». Noel apunta que París encara és més car i per això la majoria decideix venir a Manresa.

Noel diu que un cop al mes retorna al seu país. Han triat viure en un pis compartit, ja que és més barat conviure amb altres persones, que «anar a la residència, que és molt petita, encara que alguns estudiants han triat aquesta opció». Al voltant de les Bases de Manresa

Francofonia: festa i amistat

Quan Manresa reuneix els actors de la Francofonia a Catalunya, ho fa sota el signe de la festa, de l'amistat. La Francofonia a Manresa no es quantifica només per les xifres d'avui de 300 milions de francòfons al món, que arribaran a 500 o 700 milions abans del final d'aquesta dècada. El francès és la cinquena llengua més parlada al planeta i la segona llengua objecte d'aprenentatge. A Catalunya, tenim 3.000 matriculats aquest any 2019 per obtenir diplomes de francès com a llengua estrangera. La Francofonia es defineix principalment com un esdeveniment per compartir la simpatia, l'entusiasme i els valors essencials, reunits al voltant d'esdeveniments amistosos com el del 15 de març a Manresa.

El magnífic escenari del gran teatre Kursaal, la recepció plena de caliu a l'Ajuntament i la tertúlia televisiva brillantment animada per Pilar Goñi han estat uns moments intensos, però que es repeteixen cada mes de març i durant vint anys a Manresa, el cor de Catalunya. La implicació de tothom, amb l'entusiasme de l'Anna Rotllan, nascuda a Manresa i copresidenta del'Associació de Professors de Francès a Catalunya, és un motor molt potent per la Francofonia catalana. «En français s'il vous plaît» s'expandeix per a tot arreu, en tots els continents; el març és també un cant a la diversitat lingüística i cultural. La festa de la Francofonia a Manresa és un vincle sincer i real entre tots els actors de l'àrea francòfona a Catalunya.

Pascale de Schuyter Hualpa, directora de l'Institut Francès de Barcelona

Benedite Noel i Alícia Rodriguez

se senten estudiants parlant en francès, però els costa més arribar al centre històric, on totes dues han visitat la Seu. Rodríguez assenyala que «un amic sí que va triar un pis al barri antic perquè és més gran, però és un cas excepcional» i confirma que la majoria viuen prop del Campus. Reconeixen que anaven a ballar a la Carpa «abans que la tanquessin» i van a veure partits al Congost del Baxi Manresa. Rodríguez diu que va al gimnàs i Noel sovint va a córrer al parc de l'Agulla «on van força estudiants». Expliquen que un grup d'estudiants francesos formen part d'un dels equips de rugbi de la ciutat, mentre que algunes noies practiquen handbol a Santpedor. A la Universitat han muntat una associació de festes, Manrezoo, (amb logo propi) i que fan col·laboracions, amb restaurants com American Food Factory del carrer Circumval·lació, que els fan preus especials. S'ajunten amb d'altres estudiants de Vic, Girona i Barcelona, on organitzen autobusos i obtenen entrades «per participar en festes, espectacles esportius o esquí. També fem marxandatge de samarretes i ens preocupem d'integrar els nous estudiants universitaris que arriben per a fer el primer curs, mitjançant jocs i d'altres activitats». Es comuniquen a través de les xarxes socials, Facebook i Instagram per participar en competicions universitàries.

DELF i Batxibac

Amb el Diploma d'Estudis en Llengua Francesa (DELF) i el Batxibac, l'ambaixada i el departament d'Ensenyament van tenir una bona idea per a la defensa del francès, que torna a ressorgir en un temps on s'imposa el plurilingüisme, a diferència del que s'havia fet fins ara de potenciar una sola llengua. Segons dades del departament, a Catalunya hi ha 3.090 alumnes del DELF, amb 7 instituts al Bages i 75 inscrits. «Vaig aconseguir el DELF», recorda Rotllan, que promou als centres que tinguin un títol reconegut pel govern francès vàlid per a qualsevol universitat. A Catalunya hi ha 71 centres que fan el Batxibac, amb 1.359 alumnes. El Batxibac es va iniciar al Peguera el curs 2016-17. Actualment, la professora de llengua francesa és Layla Selim d'origen egipci, acompanyada de Meritxell Berengeno i Andrea Señal, amb Gemma Lozano, que fa classes d'història de França, per a 21 alumnes. L'Institut de Sant Fruitós, Gerbert d'Aurillac, imparteix el Batxibac, a partir del curs 2013-14, una modalitat de batxillerat que permet obtenir els títols de batxillerat i de *baccalauréat*, el seu equivalent francès, aleshores tota una novetat en els instituts de la Catalunya Central, que actualment cursen 31 alumnes. El Batxibac combina els currículums de català i de francès: estableix que un terç de l'horari lectiu sigui impartit en llengua francesa, de manera que l'alumnat ha de cursar obligatòriament Llengua, Literatura i Història francesa, de les quals s'ha d'examinar per mitjà d'una prova externa. El va impulsar Eduard Casserres Gasol i l'actual director del centre, Lluís Virós, imparteix la Història en francès. A Marina Bonilla, titular de baixa per maternitat, la substitueix Ada Guilà.

Actualment hi ha diverses escoles d'idiomes, amb alumnes que fan francès, continuant la feina d'altres com l'Escola d'Idiomes Rotllan o la de Carme Cervelló, especialitzada durant dècades en l'ensenyament d'aquesta llengua. Queden encara a la ciutat, Babel, Eco7, Cidet i l'Escola Oficial d'Idiomes (EOI), essencialment.

Marcos Zambrano

Guayaquil (Equador)

Andrea Izquierdo

«Manresa em va rebre amb els braços oberts»

Tinc 21 anys. La meva història a Manresa es remunta a quan jo era petit. Vaig arribar el gener del 2000, tenia tres anys. L'aventura va començar abans per als meus pares, però, ja que ells van venir quan jo en tenia dos.

No tinc gaire memòria sobre el que vaig viure allà, però hi ha un fet que sí que recordo: haver assistit a les festes de la meva ciutat, Guayaquil (Equador). Tinc la imatge al cap encara. Són unes festes patronals on la gent balla al ritme dels concerts que hi ha al carrer. S'omplen els carrers de música i emoció, i es barreja amb l'esport, ja que també se celebren torneigs de futbol. Potser va ser allà on vaig conèixer una de les passions que des de que vaig arribar aquí em va encisar: el futbol. Recordo les meves primeres experiències amb el futbol aquí, amb tres anys. He arribat a jugar amb el Gimnàstic de Manresa, però per temes laborals he hagut de deixar-ho de banda. Actualment estic estudiant el Grau de Turisme a la Universitat Autònoma de Barcelona i treballo els caps de setmana en la restauració. Seria impossible poder compaginar-ho tot. Per tant, per mi el futbol ara ja és un *hobby* i segueixo entrenant, però a un nivell més lleuger.

Manresa em va rebre amb els braços oberts. D'ençà que vaig arribar he recorregut tots els carrers de la ciutat i em costa decidir-me per un lloc concret si n'hagués de triar un. Un dels llocs on més temps passo és al centre. En els meus pocs moments de lleure sempre visito el Passeig. Allà, aprofito per passar les hores a les terrasses tan peculiars que hi ha, fent cafès i parlant sobre tot i més. També que m'agraden molt altres zones. M'agrada molt el barri de la Font dels Capellans, ja que allà hi ha unes zones verdes molt agradables. A més, tinc molts coneguts a la barriada de la Balconada, per tant, també m'agrada passar-hi temps. Si hagués de recomanar algun punt turístic de Manresa a alguna persona nouvinguda, penso que seria la Seu. Tot i que no hi puc passar tot el temps que m'agradaria, m'encanta poder contemplar les vistes que hi ha des d'allà. M'agrada admirar el Pont Vell, juntament amb la Cova, i sentir-me gegant per uns instants.

«M'agrada admirar el Pont Vell i la Cova i sentir-me gegant per uns instants»

Les Agudes de la Nou de Berguedà

Josep M. Mata-Perelló / Josep Girabal Guitart
(Geoparc Mundial UNESCO de la Catalunya Central)

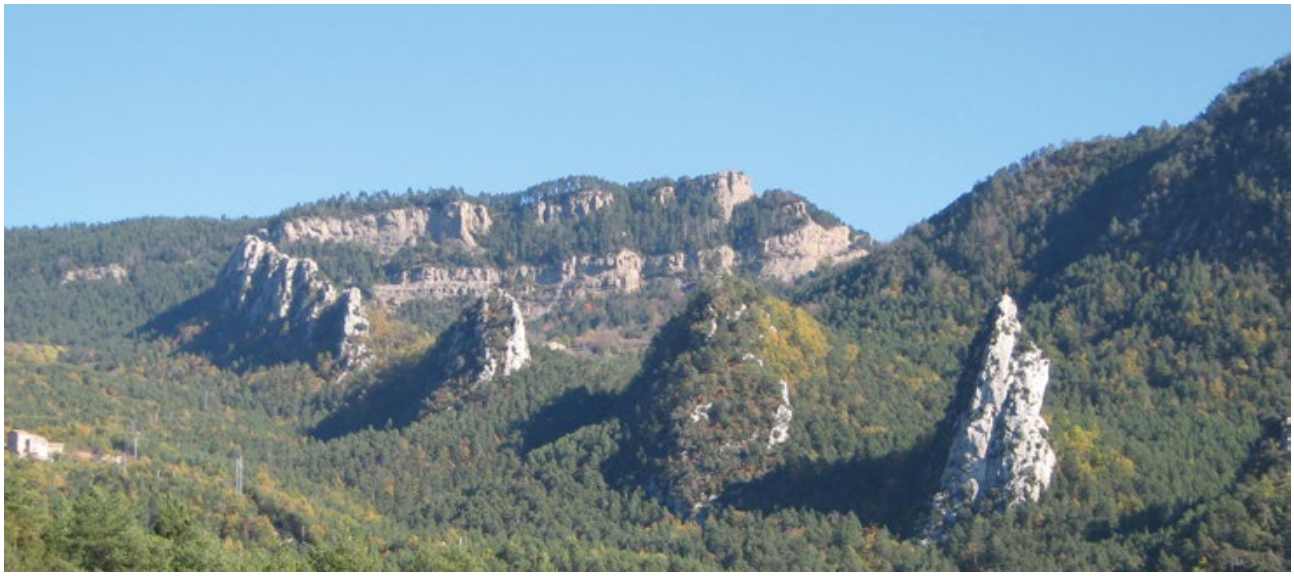

És un conjunt de relleus espectaculars situat al bell mig de la Nou de Berguedà. A l'altre cantó de la muntanya de Sobrepuny, els relleus continuen pel terme de Castell de l'Areny. Es tracta d'una sèrie de relleus molt enlairats, força inclinats, que s'aixequen com a conseqüència de formar part del flanc d'un anticlinal; alhora es troben esgraonats i separats en blocs, en trobar-se afectats per un conjunt de falles que els van desplaçant. Aquestes els han trencat en diversos fragments. Alhora, tot el conjunt es troba recobert per uns materials més joves que constitueixen el relleu de Sobrepuny (1.653 metres d'alçada). Les alçades de les Agudes són més baixes (de 1.400 a 1.600 metres); però no deixen de ser espectaculars. Aquest enlairament és conseqüència també d'estar constituïdes per materials força resistents a l'erosió, com són les roques carbonatades.

Els materials són carbonatats, calcaris i tenen una antiguitat d'uns 70 milions d'anys. Pertanyen al Cretàcic Superior, concretament al Garumnià; mentre que els materials que els recobreixen, especialment al Sobrepuny, tenen una antiguitat d'uns 45 milions d'anys i pertanyen a l'Eocè. Aquests darrers tenen un marcat caràcter detrític, ja que es troben constituïts per conglomerats carbonatats. També molt resistents a l'erosió, com els materials carbonatats, per això el Sobrepuny és la màxima alçada de tots aquests indrets.

Aquest conjunt de relleus es troba plenament dintre del sistemes pirinencs, que aquí es caracteritzen per tenir una extraordinària complexitat, molt diferent d'altres. Aquí hi ha unes estructures alineades quasi totes de Nord a Sud –en realitat de direccions NNE - SSW, amb petites diferències, d'uns indrets a altres–; mentre que a altres llocs pirinencs, les direccions preponderants són gairebé d'Est a Oest –en general de WNW - ESE. Per d'altra banda, predominen els materials cretàcics que formen part del Mantell del Pedraforca Inferior, que s'estén més amplament a ponent de les Agulles, a l'altre cantó del Llobregat, pels termes de Cercs, Vallcebre i Saldes, fonamentalment...

Nom del paratge: Les Agudes de la Nou de Berguedà. **Situació**: Terme municipal de la Nou de Berguedà, a ponent del Sobrepuny. Tot i això, també es continuen a llevant, pel terme de Castell de l'Areny. **Importància geològica**: Constitueix un conjunt de relleus enlairats, molt espectaculars, que corresponen a una capa de roques carbonatades del Garumnià. Es tracta dels nivells anomenats «clar de Lluna», unes roques d'uns 70 milions d'anys d'antiguitat. Cap a llevant queden recobertes per materials detrítics més recents, de l'Eocè (d'uns 40 milions d'anys). La particularitat de l'indret és que aquestes calcàries es troben fracturades, per la qual cosa s'han originat una sèrie de blocs, desplaçats els uns respecte als altres, cap endavant i cap endarrere. **Materials geològics**: Tenen composició carbonatada. En efecte, es tracta de nivells de calcàries, les quals es troben alternant amb nivells de calcolutites i gresos. **Edat de formació**: Els materials de les roques carbonatades són mesozoics. Concretament, pertanyen al Cretàcic Superior, al trànsit cap al Cenozoic. **Curiositats**: Molt prop d'aquest indret, hi ha diverses mines de lignits on es van explotar els lignits intercalats entre els materials del Garumnià, fonamentalment entre els nivells de calcolutites.

Desconstrucció

Ignasi Cebrian

Plans de les Oliveres (Sant Fruitós de Bages), construir o desconstruir?

Tenim cuiners molt populars que desconstrueixen la cuina. També seria interessant la desconstrucció en el món de l'urbanisme i de l'arquitectura. Si alguns humans són capaços de construir de forma egoista en espais naturals o semi-naturals ocupant el territori de manera abusiva, aleshores hauríem de ser capaços de desocupar el territori de re-naturalitzar-lo, de recuperar-lo. D'espai construït n'hi ha prou i suficient, el que cal és restaurar-lo i no construir negligiblement en llocs on no fa falta. Hauríem d'entrar en una mena de febre desconstructora, empesa per la gent. Un exemple és el de la Pletera del Baix Empordà, espai just a tocar a la desembocadura del riu Fluvià. S'hi volien construir més de 1.300 habitatges. Ja s'havien construït carrers i clavegueram. Però, després de llargs litigis, s'ha aconseguit desconstruir l'espai i deixar-lo com el que era, una zona d'aiguamolls. Un segon exemple és del pla de Tudela, al cap de Creus, el cas de la urbanització Club Méditerranée. El 1962, s'hi construeixen de forma polèmica un grapat de bungalous que duraran 40 anys, fins a l'aprovació el 1988 de la llei del Parc Natural del Cap de Creus. Així, s'atura de cop i volta la possible urbanització, ja iniciada il·legalment, de l'espai i s'exigeix l'enderrocament dels habitacles turístics. Després de negociacions amb els propietaris, l'administració compra els terrenys i entre el 2009 i el 2010 és restaura ambientalment l'espai.

Són exemples puntuals. Ens cal desconstruir o desclassificar sòl urbanitzable i transformar-lo en no urbanitzable. O ser agosarats i crear moratòries per aturar la febre constructora, impedir certes llicències d'edificació inconcebibles amb la preservació dels valors naturals. Tal com s'ha fet a les comarques gironines. Si es pot construir és perquè els plans urbanístics ho permeten. Si l'origen de tots els mals està en els plans urbanístics potser seria millor revisar-los. L'administració ha creat el problema, no hi creia del tot a preservar els valors ambientals; ara ha de trobar solucions, la gent del territori ho demana. Al pla del Bages, amb l'excés de polígons industrials, caldria desclassificar certs espais, començant per municipis que de manera aberrant n'han construit en excés amb l'ajuda de polítics amb ínfules de voler empastifar el territori de ciment i carregar-se els valors naturals proporcionadors de certs serveis ecosistèmics. Si a l'Empordà tenen SOS Costa Brava, aquí tenim la Plataforma Salvem el Pla de Bages. Nascuda amb ganes d'aturar i, si cal, desconstruir certs impactes sobre el nostre pla.

«La Setmana Tràgica va tenir incidència a tot Catalunya. La insurrecció va ser total i és el més gran afront que s'ha fet a l'estat»

GEMMA RUBÍ CASALS

Jordi Sardans
Fotos: Marc Prat

Llicenciada en Història i Ciències Polítiques, és doctora en Història per l'École des Hautes Études de París i la Universitat Autònoma, on retorna el 2004 amb el programa postdoctoral Juan de la Cierva, en la línia d'investigació de Borja de Riquer. Des del 2005 hi fa classes d'Història i Humanitats. El 2007 obté la plaça fixa d'agregada laboral i des del juliol del 2017 està acreditada com a catedràtica en espera de plaça.

Hi havia diferències entre l'acadèmia Balmes i la Lacetània?

—A la Balmes apreníem molt, però eren molt estrictes, disciplinats i austers: un ensenyament molt formal. Tot era en castellà i per entrar a classe calia demanar permís. Quan van tancar, com que la confiança dels meus pares en el professorat era molt gran, tot i que inicialment em van apuntar a la Badia Solé, quan van saber que el nebot Miquel Cura Morera obria l'Acadèmia Lacetània al carrer de Sant Joan d'en Coll, m'hi van fer anar. L'ensenyament era diferent, amb un director àcrata –amb americana de pana i pipa–, un eminent arqueòleg, que quan podia ens ensenyava els seus jaciments o ens parlava tant de les descobertes que feia, com de les ceràmiques gregues. Era l'època de *Misión rescate*, que va influir bastant per agafar interès pel passat i el patrimoni. Quan vaig coincidir amb ell era al principi de la Transició, estava implicat en política i militava al PSAN. Ens explicava com funcionaven els partits polítics. Va ser un ensenyament polivalent encarat cap a la història i la ciència política. Però hi van continuar exercint alguns professors que procedien de la Balmes, que encara mantenien els tics de la vella escola, propis d'una estètica franquista.

Estudis a París

—Quins eren els objectius de la teva estada a París?

—Ampliar coneixements en l'àmbit de les ciències socials de cara al doctorat. Estudio a l'École des Hautes Études en Sciences Sociales, on faig els cursos de

doctorat, i em trec el DEA (Diploma d'Estudis Aprofundits), amb la idea de fer una tesi d'història amarada en les ciències socials, en la línia dels *Annales*, de manera que pogués establir diàleg amb les altres ciències socials, i no tant humanística. A París vaig poder assistir a l'últim seminari de Pierre Vilar sobre *Estat, Pàtria i Nació*, que va ser tot un privilegi, ja que de seguida es va jubilar. A més em va dirigir el DEA. Me'n sento molt deutora.

—*Partits polítics a la Manresa de la Restauració* era com una tesina?
—Aquest treball va ser l'origen de la meva tesina sobre història, que em va permetre conèixer Isidre Molas, que ha combinat sempre la faceta d'historiador amb la de professor de Dret Constitucional. A més és especialista en estasiologia, la ciència que estudia els partits. Va ser un magnífic mestre que m'agafava els textos i me'ls corregia. Hi vaig aprendre molt. A cavall entre la ciència política i la història, la meva metodologia no és tan convencional i em veig més propera a historiadors com Josep Fontana.

—Com es fa una tesi doctoral amb *cotutela*?
—Tenia dos directors, Bernard Vincent, director del Centre de Recherches Historiques de l'École des Études de París, que portava els estudis relacionats amb Portugal i Espanya, era especialista en història moderna i dirigia tesis en diferents àmbits. L'altre era Borja de Riquer. Aquesta cotutela establia un tribunal per jutjar la tesi: dos ja són morts, Michel Ralle (especialista en història social a la Sorbona) i Manuel Marin, professor de Le Havre, fill de republicans espanyols exiliats, expert en clientelisme polític i comportament electoral a la Restauració, amb una tesi sobre el tema a Sabadell. Entre els vius, hi van participar Isidre Molas, Bernat Vincent, Pedro Carasa (Universitat de Valladolid) i Teresa Carnero (Universitat de València), especialista en les relacions entre Cambó i Maura. La tesi doctoral va ser sobre el poder en una ciutat industrial a la Manresa de la Restauració des del Sexenni fins al 1923. La idea es va iniciar amb la tesina sobre el poder local que vaig fer, dirigida per Pierre Vilar, per al DEA. La complexitat de la tesi doctoral es va valorar amb *cum laude* per l'École des Études, com també per l'Autònoma de Barcelona. De manera que vaig obtenir un doble doctorat.

—Com va anar la teva etapa de professora en l'Escola d'Administració Pública?
—Depenia de la FUB, en un moment en què funcionaven Infermeria, Ciències Empresarials i vam començar l'Administració Pública, basada en la idea de qui la va dirigir, M. Àngels Clotet, considerada la mà dreta de l'alcalde Sanclimens. El primer curs va ser del 1994-95. Es va buscar el paraigua d'una universitat pública, la Pompeu Fabra, que hi va aportar professorat. En haver fet Ciències Polítiques, especialitzada en la branca administrativa vaig poder entrar com a professora fixa a l'EAPM, on vaig estar fins al gener del 2001. L'escola va tenir èxit fins que va començar a decaure la matriculació. Es van encendre les alarmes i es va prendre la decisió de fer una modalitat semipresencial, que vaig organitzar conjuntament amb un altre curs de la UOC, per a majors de 25 anys que volien accedir a la universitat. Amb la diplomatura semipresencial possibilitàvem que funcionaris i empleats públics que no podien desplaçar-se seguissin els cursos a distància amb una mínima presenciabilitat. Els dos primers anys va funcionar, però al tercer el Patronat va decidir plegar. Penso que va ser una llàstima perquè s'hi havien destinat moltes energies i no es va tenir paciència. Aquella meva idea va tirar endavant amb solvència en llocs com Girona o Barcelona. També hi va influir un factor polític, amb l'entrada de Jordi Valls a l'alcaldia, amb qui M. Àngels Clotet es va sentir incòmoda. Va ser cap de serveis jurídics, però de seguida va agafar una excedència per anar a treballar a Cardona. Penso que aquest factor va ser definitiu perquè l'escola acabés tancant. Van començar els acomiadaments *objectius*, entre ells el meu. Hi havia fet de tot: gestió, docència, cap de recerca, responsable de la biblioteca, coordinació de cursos, secretària acadèmica de l'escola...

—Quina feina vas fer dins del Consorci de Municipis del Lluçanès?
—Era tècnica de projectes de promoció econòmica i turística de caire europeu, amb plans de desenvolupament local en què m'ho vaig passar molt bé. Treballava en la dinamització del comerç, suport i organització de fires, promoció turística amb rutes, webs i potenciar activitats culturals. També recordo haver donat assistència a les cases de pagès que volien convertir-se en turisme rural.

—I la promoció turística dins del Consell Comarcal del Bages?
—En aquells moments la Diputació estava controlada pels socialistes i el Consell Comarcal per Convergència. No hi havia bona relació política. La Diputació promocionava la província i rutes concretes com la d'indústria, mines, però només en àrees determinades. Així per exemple, es va fer el Consorci de Promoció Turística del Cardener, una opció micro amb motivació política que va quedar obsoleta. Quan després del Tripartit, es van promocionar les comarques, la cosa va canviar. En la meva època diversos sectors com l'hoteler es queixaven per les limitacions. Per exemple, es podia fer promoció del Bages amb el màrqueting, buscant logotips i fulletons que podíem controlar. Ara bé, el Consorci de Promoció del Montcau o del Bages Sud (on va ser gerent Josep Camprubí) es podien integrar en aquesta línia micro.

Investigadora

—Quan apareixerà el *Diccionari de parlamentaris catalans*?
—A finals d'aquest any. No apareixerà en paper sinó que serà *on line*. Borja de Riquer em va oferir incorporar-me al projecte Grup d'Història del Parlamentarisme, com a investigadora des de finals del 2004. Estem parlant de més de 3.000 entrades amb unes bio-

grafies extenses. Hi he fet recerca documental, amb fons primàries (arxivístiques i d'hemeroteca) i secundàries (biografies actuals, recents o d'època) i obrir fitxes per a la base de dades.

—Com a professora agregada intensifiques la docència?
—Des del 2005, començo a fer docència a la Universitat Autònoma dins dels graus d'història i d'humanitats, i al Màster interuniversitari d'Història contemporània. Dirigeixo tesis doctorals, treballs de final de màster i grau. Aporto bona part de la gestió dels projectes de Borja de Riquer i després em converteixo en investigadora principal (IP), que és la responsable de presentar el projecte i les fons de finançament, tot buscant el seu equip d'investigadors per establir els plans de treball en funció d'unes hipòtesis per assolir uns objectius. Es tracta de fer recerca sobre una temàtica amb una cronologia determinada i amb una metodologia adient.

—En quins grups d'investigació treballes ara?
—En el PICEC, un grup d'estudis i recerca sobre política, institucions i corrupció a l'època contemporània. Ferran Toledano n'és el director i jo la coordinadora acadèmica. És un grup transversal format per dinou persones de diferents àrees de coneixement, des d'història moderna i contemporània a l'àrea d'arxivística i documentació, o de la història del dret, constitucional i ciència política. Aquest grup de recerca consolidat (SGR) és dels pocs que ha rebut finançament de la Generalitat per les seves activitats amb objectius ambiciosos. També soc la investigadora principal d'un grup sorgit del SGR. Estem integrats en una xarxa de grups de recerca de la corrupció a Europa que estem desenvolupant, el que es coneix com la nova història de la corrupció, que s'ha desenvolupat des de fa uns deu anys, però nosaltres ens hi hem integrat plenament des de fa tres anys.

Àmbits de recerca

—Pel que fa a les línies de recerca, com valores el caciquisme, el clientelisme i la corrupció?
—Ara hi ha un nou corrent a Europa que és la nova història de la corrupció, que es diferencia de l'antiga perquè havia posat tot l'interès a estudiar els escàndols de vegades de manera bastant morbosa com podia el del canal de Panamà o el de les condecoracions franceses de l'any 1887, i d'altres escàndols que acabaran esquitxant també les polítiques britàniques, italianes i alemanyes. Inicialment a la corrupció actual s'hi van dedicar d'altres ciències socials, però obviant el passat. De manera que alguns historiadors europeus contemporanis es van fixar com a objectiu analitzar-la. L'actual xarxa europea està formada per tres equips francesos, dos d'alemanys, un romanès, un català i un d'Amsterdam. A l'època moderna l'han estudiat a la Universitat d'Almeria, liderats per Francisco Andújar, i han posat en evidència la compra i venda de càrrecs a l'Antic Règim així com el funcionament dels virregnats de la Nueva Espanya, a la Castella americana. Pel que fa a l'actualitat, vam celebrar el primer congrés d'història de la corrupció política a l'Espanya contemporània, que va reunir uns 150 especialistes, el 17 de desembre del 2017 al Born de Barcelona. Vam presentar *La corrupción política en la España contemporánea*, de l'editorial Marcial Pons, que s'està venent molt bé. Ens basem en una base de dades molt potent de casos de corrupció que van des de finals del segle XVIII fins al 2016.

> «L'opinió pública s'adona que si un polític és corrupte, un empresari fa negoci. Tots dos s'aprofiten de les portes giratòries, del tràfic d'influències i directament dels suborns»

—Quin és el vostre punt de vista?
—En l'època contemporània, la corrupció té una definició molt mínima perquè no engloba totes les casuístiques, definicions i pràctiques corruptes ni ens val per a tots els temps històrics. Sempre n'hi ha hagut, però com l'entenien en cada època històrica? Canvia perquè està molt vinculada als valors i les creences. Durant dècades a l'Argentina només els polítics eren corruptes, tot i que els empresaris sempre estan ficats en casos de corrupció i se'n surten airosos, però l'opinió pública s'adona que si un polític és corrupte, un empresari fa negoci. Tots dos s'aprofiten de les portes giratòries, del tràfic d'influències i directament dels suborns.

—Com era tradicionalment la corrupció clàssica?
—La visió que ha perdurat fins pràcticament els nostres dies associava la corrupció amb la decadència i la degeneració, que es manifesta fins al segle de les llums i el XIX, que afecta el llenguatge, els costums, les maneres de fer, viure amb societat, corrupció de menors, de la desviació. Però, en la pràctica concreta de corrupció fins al naixement de l'estat liberal no es veu que algunes es connecten amb delictes i comencen a aparèixer als codis penals. Treballem un glossari de termes de corrupció perquè el llenguatge és generós, però una altra cosa és que tingui l'equivalència amb el delicte. Així, ens trobem amb corrupcions morals i responsabilitats penals. El segle XIX es va caracteritzar a Espanya per tenir uns governs forts i una justícia molt feble. Això vol dir: indefensió ciutadana, com també veiem actualment.

—Una altra de les línies de recerca és el parlamentarisme i la representació política, oi?
—Sí. Això té a veure amb el comportament electoral, la representació parlamentària i la seva actuació a les diverses cambres, fonamentalment al Congrés dels Diputats. També fem esment de l'actuació dels parlamentaris catalans durant la I Guerra Mundial, la seva relació amb la neutralitat i com van aprofitar per poder aconseguir el màxim de beneficis i no haver de pagar impostos extraordinaris. L'estudi el vam presentar a un congrés a Viena. A Dublín, vam presentar una ponència sobre els parlamentaris catalans durant el primer terç del segle XIX per saber quines professions tenien i veure quins interessos reals defensaven. En la meva tesi, també vaig anar seguint la trajectòria dels parlamentaris manresans. I a la revista *Terme* vaig fer un seguiment d'aquests representants en el districte Manresa-Terrassa. Amb Lluís Ferran Toledano, una de les darreres feines que hem fet és per a la *Revista de Historia Constitucional,* editada per la Universitat d'Oviedo. És un treball sobre els parlamentaris catalans a les Corts de Cadis.

—I la Corona com a agent nacionalitzador, per mitjà de les visites?
—És un dels meus temes estrella de la historiografia contemporània: els processos de nacionalització. Des del 2010 em vaig adonar que la Corona espanyola no havia estat estudiada. Així que vaig decidir començar per Alfons XIII: em vaig fixar amb les grans commemoracions que ja havien tractat d'altres historiadors, però sobretot he estat pionera en

les visites reials. Fent la *Història Gràfica de Manresa* vaig observar que Alfons XIII no parava de venir a Catalunya. El cas de Manresa el vaig treballar en un llibre publicat per *Afers*: *Homenatge a Pere Anguera*, i *España Res pública*, publicat a Comares, o els viatges d'Alfons XIII, editat per Margarita Barral. Ara n'estic preparant un altre sobre el viatge d'Alfons XIII a Catalunya el 1904. Arribo a la conclusió que aquest monarca té un gran interès per inaugurar la tradició de ser un monarca trempat de cara a la gent. Vol aparèixer en olor de multituds. Aquesta del 1904 la va endarrerir perquè tenia molta por de la situació catalana (els ministres i el seu pare Alfons XII foren xiulats el 1877). Finalment s'hi va passar tres setmanes, envoltat d'anècdotes com relacionar-se amb pagesos o salvar un nen (fill d'un taverner republicà) que havia estat atropellat pel seu carruatge. Aquest apropament a la gent té la intenció que la Corona sigui un agent de nacionalització de les masses. Maria Cristina engega una oficina de propaganda perquè tenen clar que en un context emergent de la societat de masses i d'obertura dels processos de democratització la Corona cada vegada té menys funcions: reina, però governa menys. La Constitució canovista de 1876 ja deixava clar que la sobirania era compartida entre el rei i el parlament. Amb l'ascens del catalanisme, del nacionalisme basc i un moviment obrer vaguístic, qui pot representar el nacionalisme d'estat espanyol? El rei. Si hi ha una institució representant de la unitat d'Espanya és la monarquia, fet que perdura fins als nostres dies.

—Accions col·lectives i protestes subversives?

—Bàsicament, és l'estudi de la Setmana Tràgica de 1909, que va ser interpretada d'una manera unilateral, com una insurrecció anticlerical fonamentalment. La meva exhaustiva recerca a partir de documentació oficial em permet afirmar que la Setmana Tràgica va ser principalment una insurrecció antisistema i, per tant, àcrata. Contra l'*establishment*, amb boicot als serveis públics i centrals elèctriques, per deixar les poblacions a les fosques. Es van cremar banderes espanyoles a Berga i Igualada. A fora, va ser considerada una revolta separatista (Maura i Juan de la Cierva). El fet real és que no va tenir la solidaritat de la resta d'obrers de l'estat. Sabem que es van formar cantons, juntes revolucionàries a nivell local (a Sabadell van nomenar un cònsol per Espanya) i es va proclamar la República a Granollers i altres llocs. La Setmana Tràgica va tenir incidència a tot Catalunya, que va quedar paralitzada arran d'una vaga general. La insurrecció va ser total i va afectar les manifestacions culturals: cinemes, teatres i fins i tot mercats. És el més gran afront que s'ha fet a l'estat en època de pau al segle XX.

el perfil

Gemma Rubí Casals neix a Manresa el 20 d'abril de 1963. El pare, Francesc, nascut a Martorell, va exercir de comerciant. La mare, Maria Teresa, era manresana i havia estudiat secretariat i comerç. Dins d'una família de classe mitjana, comença a estudiar a l'Acadèmia Balmes del senyor Morera, ara seu del Col·legi d'Arquitectes. En tancar passa a l'Acadèmia Lacetània, de Miquel Cura, i després a l'institut Lluís de Peguera, on fa BUP i COU. Comença els estudis de Filosofia i Lletres, especialitat d'Història, a la Universitat Autònoma de Barcelona, amb un pla d'estudis obert que li va permetre fer moltes assignatures diferents. Es llicencia el 1986 i l'any següent comença Ciències Polítiques, que s'havia constituït com a Facultat gràcies a la insistència del degà Josep M. Vallès. Va fer un curs pont de vuit assignatures i després quart, on es decanta cap a l'Administració Pública. Li surt la possibilitat de fer un Erasmus a París, on amplia coneixements en l'àmbit de les Ciències Socials, de cara a un futur Doctorat. Durant un any i mig s'està a l'École des Hautes Études en Sciences Sociales, on fa cursos de doctorat. Va a classes al Collège de France i a la Fundació Nacional de Ciències Polítiques. Reprèn el cinquè de Polítiques i fa el treball de final de carrera, encarat cap a la història, moment en què coneix un dels seus mestres: Isidre Molas.

Malgrat les dificultats que troba a l'Arxiu Històric de Manresa en l'etapa de mossèn Gasol, fa un doble doctorat sobre la Manresa industrial de la Restauració que obté la màxima qualificació, sota la direcció de Bernat Vicent a l'École des Hautes Études, i de Borja de Riquer a l'Autònoma. Es casa amb l'historiador Lluís Ferran Toledano i tenen dos

fills: Arnau i Clara. El setembre de 1994 entra a treballar a la FUB, concretament com a professora de l'Escola d'Administració Pública de Manresa fins al gener del 2001. És consultora i tot seguit fa classes a la UOC. De juliol de 2001 a gener de 2003 entra al Consorci de Municipis del Lluçanès com a tècnica de projectes de Promoció Econòmica i Turística. Fa classes de Ciència Política com a associada a la Universitat de Barcelona i prossegueix l'activitat de recerca, amb la *Història Gràfica de Manresa*, entre d'altres. De l'abril del 2003 a l'octubre del 2004 entra al Consell Comarcal del Bages com a responsable de la promoció turística. L'historiador Borja de Riquer li ofereix integrar-se en un projecte de llarga durada, el *Diccionari de parlamentaris catalans,* com a investigadora. El desembre del 2004 retorna a l'Autònoma amb el programa postdoctoral Juan de la Cierva, amb un contracte de tres anys, en la línia d'investigació de Borja de Riquer. Des del 2005 hi fa classes d'Història i Humanitats. El 2007 obté mitjançant concurs la plaça fixa d'agregada laboral i des del juliol del 2017 està acreditada per l'ACU com a catedràtica en espera de plaça. Enguany està a l'espera de ser la coordinadora d'un nou grau que combina la història, la filosofia, l'economia i la política, que s'impartirà en anglès. Ha publicat una desena de llibres i un centenar de contribucions en forma d'articles i capítols de llibres.

La farinera Albareda

Lluís Virós. Foto: Francesc Rubí

PER SABER-NE MÉS:
- Raquel Lacuesta: *Alexandre Soler i March, arquitecte*, delegació a Manresa del Col·legi Oficial d'Arquitectes de Catalunya, Manresa, 2019.
- Immaculada Bover i Antoni M. Barau: «L'arquitectura fins al moviment modern», a M. Riu (dir.): *Història de la ciutat de Manresa* (vol. 3), Caixa de Manresa, 1991.
- Treball de fi de màster de l'arquitecte Tomàs Roselló a la Universitat Politècnica de València.

La farinera Albareda, de 1909, és un dels elements de patrimoni industrial més peculiars de la ciutat per diversos motius: perquè continua en actiu, és un bonic edifici modernista dissenyat per Alexandre Soler i March, s'adapta al traçat d'una via de tren desapareguda i s'hi han fet tres ampliacions poc després de ser construït, la darrera de les quals a càrrec de l'arquitecte Josep Firmat el 1918. A més, està en un entorn privilegiat, presenta façana a la rotonda de la plaça del Mil·lenari i al davant hi té un parc sobre el Cardener fet sobre l'antiga platja de vies de l'estació de Manresa Riu.

Les farineres són instal·lacions industrials de la segona meitat del segle XIX que funcionen per precipitació i, per tant, necessiten fàbriques de pisos. En aquest cas, és un edifici industrial que ocupa quasi mitja illa. Compta amb tres cossos: al mig hi ha la farinera, de planta baixa i tres pisos amb coberta a dues aigües i, a banda i banda, hi ha uns cossos adossats de planta baixa i dos pisos, el del costat est és un magatzem i el de l'oest és un habitatge. En el moment de la construcció, el 1909, només es va fer la farinera, més petita que l'actual, amb una porta al mig, amb un finestral estret a sobre i dos conjunts de grans finestrals a banda i banda. Al cap de poc temps, el cos central es va ampliar cap a l'est fins al carrer del Bruc i l'arquitecte va refer la façana tot transformant l'eix de composició sense trencar-ne la simetria. Així, a la planta baixa hi van quedar dues portes, amb franges de vidrieres estretes a sobre i tres conjunts de vidrieres més amples, un al mig i un a cada extrem. Totes les vidrieres estan emmarcades amb brancals i arcs per maó vist sobre el mur arrebossat pintat de blanc. La façana del magatzem és de pedra buixardada i la de l'habitatge té maó vist en els angles i obertures, amb el mur arrebossat i pintat com la resta. L'interior de la farinera té una estructura de pilars de fosa, bigues de ferro i forjats de fusta. A l'interior del magatzem els sostres són de volta catalana. Forma part del catàleg de Manresa per la importància històrica, econòmica, artística i sobretot perquè és un referent del passat industrial de la ciutat en la zona de la riba del Cardener. Aquest 2019 fa 110 anys que l'empresa dels germans Albareda ocupa l'edifici per fabricar-hi farines.

Aureli Capmany i la seva relació amb Manresa

Aureli Capmany va ser el gran impulsor i divulgador de la cultura catalana en diversos aspectes, principalment la rondalla, els costums, les cançons, les danses i les festes. Recordem i valorem la feina que va fer i la seva relació amb Manresa, per reivindicar-ne el nom i la tasca.

Glòria Ballús Casóliva

El barceloní Aureli Capmany i Farrés, nascut el 1868 i traspassat el 1954, va ser folklorista, activista i impulsor de la cultura catalana i, sobretot, en va estudiar les rondalles, les cançons i les danses populars. El seu bagatge el va portar a ser autor d'una immensa obra escrita. A més, va col·laborar en la fundació de nombroses associacions i entitats, com l'Orfeó Català (1891), l'Esbart de Dansaires (1907), el Centre Excursionista de Catalunya (1898) i la Secció Folklòrica (1904), i l'Ateneu Barcelonès (1899). Va dirigir l'Esbart Català (1909) i va ser el fundador i el primer director de la revista infantil *En Patufet* (1904).

Una de les seves tasques va consistir a divulgar la cançó catalana. Com a bon recopilador, va publicar el *Cançoner Popular* (1901-1913), format per cent cançons en fascicles a doble full amb la música, la lletra, un comentari i un dibuix generalment relacionat amb el tema de la cançó, realitzat per il·lustradors de l'època. La vinculació de Capmany amb Manresa va ser important, tant per les seves reiterades visites com també per la relació que va mantenir amb diverses entitats manresanes, principalment amb l'Agrupació de la Dansa de Manresa, el Centre Excursionista de la Comarca de Bages, el Foment de la Sardana de Manresa i l'Esbart Manresà.

A nivell personal, va tenir una estreta relació amb el folklorista manresà Joan Rigall i Casajoana (1885-1960). Capmany i Rigall van ser dues figures puntals en el desenvolupament dels esbarts a Catalunya, que van marcar les dues grans línies d'interpretació que han seguit els diferents esbarts. També va ser amic de Josep M. Gassó i Monrós (1891-1952), un dels directors de l'Agrupació de la Dansa (1910-1916), que va ser fundada com una secció del Centre Excursionista de la Comarca de Bages per «promoure els ballets típics populars de les comarques catalanes». Com a mostra d'aquesta bona relació cal remarcar que Capmany va assistir al berenar d'honor que l'Agrupació de la Dansa va dedicar als seus directors Josep M. Gassó i Joan Cots, a la fonda La Catalana, el dia 5 de novembre de 1911. Al vespre, es va organitzar un festival de ballets populars al local de la Joventut Carlina, amb la col·laboració d'alguns balladors de l'Esbart Català. També van organitzar un intercanvi de germanor i cultural entre els dansaires d'aquestes entitats i els seus directius. Com a director de l'Esbart Català de Dansaires, Capmany, juntament amb el Centre Excursionista Avant, van convidar els components de l'Agrupació de la Dansa a Barcelona, els dies 20 i 21 de setembre de 1912. Com a culminació d'aquesta relació i amistat, van nomenar Capmany director honorari de l'Agrupació de la Dansa, a proposta de Joan Cots.

CECB

Entre els seus amics manresans hi havia diversos membres del Centre Excursionista de la Comarca de Bages. Un d'ells va ser l' il·lustre Oleguer Miró i Borràs (1849-1926), el qual, a més d'exercir com a metge i escriptor, va dedicar-se a recollir, com a folklorista, les festes i les celebracions més importants de Manresa. Totes aquestes notes van ser publicades al butlletí del CECB, entre el gener i el desembre de 1909, amb el títol de *Calendari Folklòric*. En morir, el 1926, Capmany li va dedicar un escrit d'homenatge a la *Revista Ilustrada Jorba* i en el butlletí del CECB. Precisament va ser en el local del Centre Excursionista on Capmany va pronunciar diverses conferències. El 19 d'abril de 1908 hi va parlar de rondallística popular i el 27 de setembre de 1925 de les danses populars, antigues i modernes. I amb motiu de les noces

d'argent de l'entitat, el 1930, va publicar un escrit d'adhesió al seu butlletí.

En relació amb les danses populars, cal esmentar la seva primera vinguda a Manresa el 8 de juny de 1908 arran de la celebració del Centenari de les Batalles del Bruc. L'Esbart Dansaire de l'Associació de Lectura Catalana, de Barcelona, hi va actuar sota la direcció de Rafel Todó i Duran, amb la cobla Els Montgrins, de Torroella de Montgrí. Van interpretar diversos balls instrumentats pels mestres Eusebi Bosch i Francesc Pujol, els quals van comptar amb els comentaris i les explicacions d'Aureli Campmany, com a director de la secció folklòrica. Cal ressaltar que va ser gràcies a aquesta ballada que els components del Foment de la Sardana de Manresa van tenir interès a participar d'una formació semblant i així va ser com es va fundar l'Esbart Manresà de Dansaires. Aquesta nova entitat va oferir la primera actuació pública, una exhibició de balls tradicionals instrumentats per Enric Masana, sota la direcció d'Àngel López i acompanyats per la cobla L'Empordanesa, en l'acte d'inauguració del nou local del Foment de la Sardana, al carrer de Na Bastardes, el dia 7 de febrer de 1909. Aureli Capmany també va ser-hi present.

Retorn a Manresa

Capmany va tornar a Manresa en diverses ocasions. Entre altres, per dirigir la Secció de Dansa dels Petits Cantaires i Ballaires de Sant Just, de Barcelona, en l'acte dels Jocs Florals Infantils, organitzats pel Centre de Dependents del Comerç i de la Indústria de Manresa, presidits per Àngel Guimerà, al teatre Conservatori (29-08-1920); i per dirigir, com a director de l'Esbart Català de Dansaires, una mostra de ballets populars amb la cobla Cathalònia, organitzada pel Foment de la Sardana, a la Piscina Municipal, per la Festa Major (01-09-1935). Va publicar també diverses col·laboracions a la revista *La Sardana* (1916-1919), ja des del primer número. El mateix 1916 va publicar-hi l'article *La dança popular catalana* i va proposar la publicació d'un inventari folklòric de la comarca de Bages.

En el 1917, Aureli Capmany hi va escriure la ressenya del primer Aplec de la Sardana que havia tingut lloc a Barcelona, l'abril de 1907; va seguir un escrit d'adhesió a l'homenatge a Josep M. Gassó i Monrós per la seva tasca en pro de la revista i de la sardana, que es va celebrar amb un dinar de germanor el 5 de maig de 1918; i l'escrit *Els manresans i la dança popular catalana,* on remarcava la seva relació amb Manresa i la importància de la dansa a través de dues entitats: l'Esbart Manresà de Dansaires i l'Agrupació de la Dansa (1918). El 1919, publicà l'article *Els impacients i'ls constants (Fulls d'història)* (1919), i l'escrit d'adhesió als col·laboradors de la revista *La Sardana* (3 d'agost de 1919). La ressenya remarcava el valor de la dansa: «[...] elogiant la nostra dansa en termes de profund sentiment patriòtic, i diu que ara d'algun temps ençà, estem amordaçats i no podem dir nostre amor a la pàtria només que amb la sardana. Per això nosaltres podrem, tenir d'arribar a transmetre'ns els batecs de la nostra ànima, els delers del nostre esperit

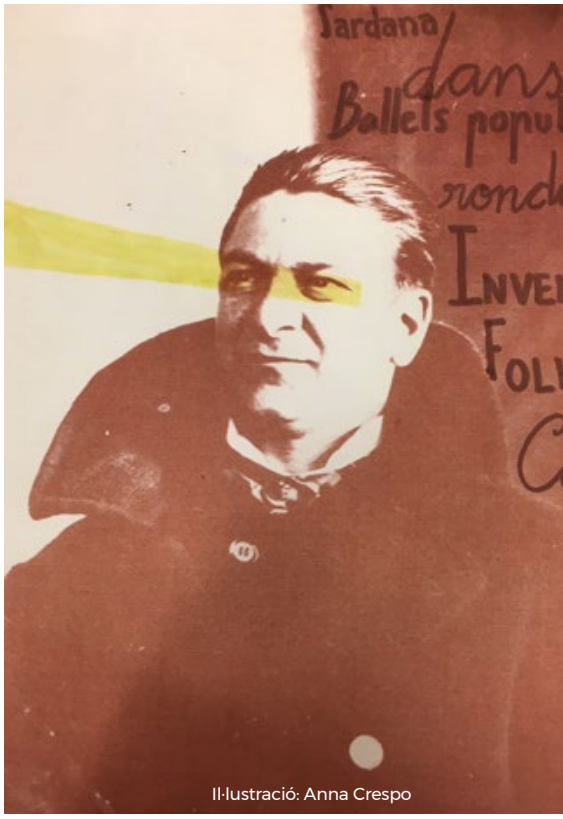

Il·lustració: Anna Crespo

a l'agafar-nos les mans per a la dansa, recordant que els grans moviments per la llibertat han començat així [...]».

Aureli Capmany va ser generós amb Manresa, ja que va contribuir a reforçar la cultura catalana a la nostra ciutat, va demostrar una relació afectiva per la cultura manresana i també hi va fer bons amics. En aquests moments en què s'estan potenciant els valors de la cultura catalana en tots els àmbits, no es pot deixar passar la celebració de l'any Capmany sense recordar-lo. Encara som a temps a retre-li un merescut reconeixement ciutadà.

LLIBRERIA – PAPERERIA RUBIRALTA 100 anys
Born, 24
08241 Manresa
Tel. 938724130
rubiralta24@hotmail.com

EDICIONS SELECTES
LLIBRES PARCIR
Àngel Guimerà, 74
08241 Manresa
Tel. 93 873 38 82
www.parcir.com
parcir@parcir.com

Àngels Arrufat

de la cançó *Jo vinc d'un silenci* de Raimon

TEATRE. Joan Morros

‘Sàpiens’

Sàpiens és una obra escrita pel surienc Roc Esquius i dirigida per Sergi Belbel. Compta amb l’Enric Cambray i la Mireia Portas com a únics protagonistes, una parella que brillarà el diumenge 14 d’abril a l’escenari del teatre Conservatori des del primer moment. *Sàpiens* és una comèdia que fa riure molt perquè ens planteja situacions que són molt quotidianes i amb les quals ens podem sentir identificats. El Valentí, conseller de Salut, rep la visita de la Marga, una dona que es fica al seu despatx sense gairebé demanar permís i després també es fica en la vida del conseller. De fet, es fica en la vida de tots, de la manera més increïble. No té aturador. Un text ple de comicitat i d’un humor hilarant, que parla de nosaltres, de com ens enfrontem a allò que desconeixem, de les nostres pors... Us la recomanem si us voleu fer un fart de riure. D’un riure intel·ligent.

ART. Maria Camp

Gènere i territori

Aquest abril us convidem a visitar dues propostes que des del Centre d’Art Contemporani i Sostenibilitat El Forn de la Calç ens ofereixen i que giren entorn del tema gènere i territori –una de les seves línies de recerca i producció artística. La primera de les dues propostes és a la pròpia seu del CACIS, a Calders. Allà trobareu l’exposició d’Irene Pérez, *Llavors per la resistència: mare i terra*, en la qual l’artista planteja repensar els treballs de cura, com ara l’acompanyament dels infants en els seus aprenentatges i el seu lloc en relació als nostres ecosistemes. L’artista investiga, partint dels pensaments feministes, la relació maternofilial i com des d’ella es pot produir el canvi en els sistemes dels quals formem part. La segona de les propostes serà al Centre Cultural del Casino, amb obra de les artistes Rosó Cusó, Roser Oduber i Dolors Puigdemont, que investiguen entorn de la interrelació entre territoris físics i simbòlics. Cusó es caracteritza per una intensa relació i connexió amb la natura, Oduber pel seu gest i la materialitat, i Puigdemont pel joc amb les figures de grans dimensions, llums i ombres.

CINEMA. Laura Vidal

‘7 raons per fugir’ / ‘Dolor y gloria’

Comencem amb una proposta 100% de Km 0 amb *7 raons per fugir,* òpera prima dels manresans Gerard Quinto, Esteve Soler i David Torras. Rodada entre Manresa, Berga i Terrassa, i amb un repartiment destacat, que inclou noms com els d’Emma Suárez, Lola Dueñas, Àgata Roca, Sergi López o David Verdaguer, la pel·lícula, amb guió del propi Soler, adaptat dels seus textos teatrals, ens proposa recargolar conceptes com la propietat, l’ordre o el compromís per a presentar set relats *quasi* salvatges –per no parafrasejar l’homònima argentina– on les rialles de la pretesa comèdia es van transformant en una sorpresa surrealista d’humor negre, molt negre. La segona proposta podríem dir que és inevitable i pertany a una altra galàxia molt particular, l’última pel·lícula i potser la més autobiogràfica o introspectiva del cineasta de la Manxa: Pedro Almodóvar. A *Dolor y gloria* el director es serveix d’un alter ego, interpretat magistralment per Antonio Banderas, per recordar, retrobar i reversionar fragments de la pròpia vida, donant espai a la memòria de la família, als racons i a les aromes de la seva història, com en part ja havia fet amb *Volver*, i ho fa amb la millor de les companyies, servint-se de la seva ja musa Penélope Cruz, la recuperada Cecilia Roth o la gran Julieta Serrano.

VINS. Jaume Pont, sommelier d’El Setè Cel

Avinius Merlot – Syrah 2017

Aquest celler tan petit d’Avinyó ja s’ha fet gran. Va començar fa uns anys com a aficionat i amb la il·lusió d’elaborar el seu propi vi. Al principi, els seus familiars i amics vam ser els conillets d’índies, fins que va contractar un enòleg amb experiència i en dos o tres anys ha aconseguit un bon nivell. Aquest Merlot amb Syrah és un exemple de la bona qualitat assolida en la collita 2017 i reflecteix amb elegància i suavitat la bona adaptació d’aquesta varietat a la nostra comarca. El Syrah li aporta intensitat, color i suavitat que, juntament amb la criança en roure francès, l’acaba d’arrodonir. El resultat és un vi intens i expressiu, però sedós i agradable al paladar, per la bona maduresa fenòlica dels raïms i la capacitat de suavitzar els tanins del roure francès. És un vi que per la seva frescor pot evolucionar favorablement uns anys, però actualment ja és a punt. És ideal per acompanyar carns nobles com un *roast beef* o un filet de vedella amb foie-gras. També per a una bona sobretaula.

Preu de venda: 14,95 euros

Foto: Antoni Quintana Torres

Escorxador municipal (1972)

J. S.

L'antic escorxador de Manresa i el recinte del voltant són edificis modernistes, obra de l'arquitecte Ignasi Oms i Ponsa, que va ser construït l'any 1906 al costat de l'actual plaça Bages. La fotografia està tirada des de la quarta planta de l'edifici del Centre Hospitalari, cantonada amb el carrer Flor de Lis. En primer terme s'intueix l'avinguda de les Bases de Manresa. L'espai dels horts, que eren regats per un antic ramal de la Séquia, va estar format per l'antic Centre Tecnològic. Falten les noves cases i avingudes, així com la gran superfície del Mercadona. A l'esquerra veiem un trosset de la plaça Bages enjardinada i s'hi observa el conjunt de cases, on entre d'altres hi havia el restaurant Stacca, actual Técum, de l'inici del camí de Joncadella. S'observa també part de la barriada Mion, unificada amb els cases noves –abans eren dos sectors ben diferenciats–, amb el col·legi Puigberenguer, i el Collbaix al fons. L'edifici més central de la fotografia, sense vidres i amb els respiradors tradicionals, fou cedit a l'Associació de Veïns i hi guardaven els gegants dins del magatzem, i també unes imponents carrosses dels reis, ja que disposaven d'una cavalcada pròpia. El pati va servir molts anys per organitzar les festes del barri. La biblioteca és a la dreta de la fotografia i encara més en primer terme hi ha un edifici sense teulada que es va ensorrar. Observem dos edificis complementaris, un d'ells havia estat porteria, i l'entrada, on per fora encara podem veure dos relleus amb cap de vaca, que denoten que era un escorxador. Tot i que estava protegit en el primer catàleg, es va perdre un mur doble de selecció, per on feien passar el ramat que s'havia de sacrificar, fins que al final només hi cabien les ovelles d'una en una.

Si bé la FUB va néixer el 1986 i va iniciar l'activitat acadèmica el 1990, amb la creació de l'Escola Universitària d'Infermeria, el seu primer edifici es va construir el 2002. La nau de l'antic escorxador es va rehabilitar el 2005 i es va inaugurar com a Biblioteca del Campus Universitari de Manresa, el 22 d'abril. Al costat, acull el Centre de Documentació i Recursos del Parc Tecnològic i Universitari de Manresa. El 2012 es va fer la Clínica Universitària i el 2015 el Centre Tecnològic, es va convertir en la FUB2. Des d'aquest 2019 la FUB3 ocupa les instal·lacions de l'antic Escorxador, rehabilitades per a la formació dels fisioterapeutes i allibera espais de la Clínica Universitària, que amplia la superfície destinada a la simulació. Des del març s'ha completat el recinte amb l'adequació del pati de l'antic Escorxador i la urbanització del solar situat entre la FUB3, la BCUM i l'avinguda Universitària.

www.guiamanresa.com
GUIA CULTURAL, SOCIAL I COMERCIAL DE MANRESA I LA CATALUNYA CENTRAL
Agenda, festes, anuncis, comerços, pobles, música, imatges, webs...

Llorenç Capdevila

‘Quan jo era noi’

Si bé es va estrenar amb el recull de narracions al voltants dels deu manaments creades expressament per deu escriptors actuals, *Que Déu ens agafi confessats* (2018), la col·lecció «Altres veus, altres àmbits», de l’editorial l’Albí, té com un dels objectius principals, a banda de reivindicar veus properes amb no sempre prou projecció, recuperar textos d’autors desapareguts, de vegades oblidats i sovint poc valorats. En aquest sentit, el segon volum de la col·lecció rescata, amb edició i introducció de Josep Maria Solà, un deliciós recull de proses literàries d’un dels artistes més importants del Modernisme, el calafí Alexandre de Riquer (1856-1920), *Quan jo era noi*, que es va publicar per primera vegada per a *L’Avenç* l’any 1897.

Riquer, que va ser conegut més com a pintor i dibuixant que no pas com a escriptor, va publicar aquest llibre empès per la «necessitat de fixar, per retrobar-los i reviure’ls, aquests records de nen fantasiats per l’home». L’autor, que acompanya els textos amb delicats dibuixos, grata en el record i cerca la bellesa d’evocar-lo a través de les paraules. En conjunt, tots els relats –que dialoguen entre ells, amb personatges comuns i referències compartides– formen part d’una mateixa història que es pot llegir com una novel·la sobre la infància. Riquer s’erigeix com un excel·lent escriptor, amb descripcions vistoses i àgils, plenes de plasticitat. Tot i evocar la infantesa, no sempre es tracta de l’evocació d’un paradís perdut, ni de la recreació d’episodis més o menys íntims. Abunden els personatges tràgics: el Manco –a qui roben els préssecs de la vinya–, el Martí –que és coix i rep un tret durant la carlinada de 1872–, la Mariona –una nena malaltissa que viu amb el seu pare després que la mare els abandonés–,... De vegades, sense ser tan foscos, alguns relats recorden la prosa de Víctor Català o de Joaquim Ruyra.

Quan jo era noi és una oportunitat per descobrir l’Alexandre de Riquer narrador, per fer una passejada sincera i nostàlgica per la infantesa de l’autor, per descobrir l’Alta Segarra de la segona meitat del XIX, per conèixer-ne el paisatge, el llenguatge, la gent.

Erques Torres

Lluís Calderer

Del roig al groc

Cap a finals dels anys seixanta del segle passat, Arthur Adamov (1908-1970) era un d’aquells escriptors dels quals només tenies referències indirectes i un molt difícil accés a les seves obres. Considerat com un dels valors més representatius del teatre d’avantguarda –seguidor d’Artaud i amic personal d’Éluard– evolucionà cap a un teatre més realista i defensor de principis revolucionaris. A aquesta tendència correspon l’única obra seva que vaig aconseguir llegir –via circulació clandestina de llibres editats a Sud-amèrica–: *Primavera 71*. Es tracta d’una recreació dels fets de la Comuna de París a base d’un contrapunt d’escenes entre la gent del poder refugiats a Versalles i el poble lluitant a la muntanya de santa Genoveva. Els insurgents, ja des d’abans dels fets es manifestaven enarborant banderes vermelles.

El moment de l’obra que m’ha quedat més fixat a la memòria és quan un dels caps del govern ordena als seus homes: «Dispareu a matar contra tot allò que sigui vermell». I una de les conseqüències d’obeir estrictament l’ordre va ser la mort de molts metges i sanitaris de la Creu Roja.

Quan l’odi i la por degeneren en la ceguesa més absoluta, l’ésser humà és capaç de tot. Fins a abocar tota la mala bava contra un element fàcil de reduir encara que tingui una relació més o menys directa, o cap, amb allò que la provoca. Un color pot ser símbol de moltes coses, fins i tot antagòniques, o bé no ser-ho de res.

Ja fa dies que aquesta escena de l’obra d’Adamov torna a ser molt present en el meu cap. No podia ser d’altra manera davant la guerra bruta, perversa, irracional, malvada, que ens envaeix contra el groc i que ofèn fins a l’extrem la nostra dignitat com a persones. Algú pot pensar que exagero, ja que en el nostre cas no hi ha víctimes humanes, però en el fonament i en la pràctica de la lluita contra aquests colors, malgrat la diferència de graus en els efectes, l’estupidesa dels agents provocadors és exactament la mateixa.

CENTRE DE NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA MONTSERRAT
SLC Manresa – SCC Bages.
Passeig de Pere III, 68 Tel. 93 872 17 07
manresa@cpnl.cat www.facebook.com/SLCdeManresa

A l'abril cada paraula val per mil

Durant el mes d'abril, el CNL Montserrat organitza la campanya **A l'abril cada paraula val per mil**, una activitat que intenta despertar l'interès i la curiositat per la llengua catalana d'una manera lúdica i a través de la complicitat del sector comercial de la ciutat de Manresa. En aquesta ocasió, les botigues col·laboradores exposaran diversos cartells que contenen enigmes de llengua. Es farà un concurs en el qual caldrà resoldre 15 dels 30 enigmes i esmentar el lloc on estan exposats. Totes les persones que hi participin i que resolguin satisfactòriament els enigmes optaran a diversos premis que han estat possible gràcies a la col·laboració de Forn de Cabrianes, Diesa Restauració, Gremi de Flequers de Barcelona, Fundació Universitària del Bages, Mengem Bages, Fent País Cooperativa, revista **El Pou de la Gallina** i Cinemes Bages.

Les bases del concurs i els formularis els trobareu al CNL Montserrat o al web https://www.cpnl.cat/xarxa/cnlmontserrat/.

LABORATORI D'ANÀLISIS CLÍNIQUES ANTONI NOGUERAS
Mossèn Jacint Verdaguer, 40
Tel. 93 873 34 47 - Manresa

FIBRACAT
POSSIBLEMENT EL MILLOR INTERNET DEL MÓN

internet fix mòbil televisió futbol
www.fibracat.cat 1711

REGALA TOT UN ANY D'INFORMACIÓ MANRESANA

Per només 44 euros enviarem la revista cada mes a qualsevol lloc del món

Nom i cognoms _____
Adreça _____
Població _____ CP _____ Tel. _____
Se subscriu a El Pou de la gallina, de _____ a _____ de 2019 per un import de 4 euros per exemplar, que pagarà:

Titular _____
Caixa o banc _____
Codi IBAN _____

Us demano que siguin pagats els rebuts al meu nom que presentarà l'Associació Cultural **El Pou de la gallina**.

(signatura)

Retalla o fotocopia aquesta butlleta i fes-la arribar a la redacció d'El Pou de la gallina, al carrer Sobrerroca, 26, 1r. 08241 Manresa (Bages). També pots enviar-nos un correu electrònic a l'adreça elpou@elpou.cat

REVISTA D'OPINIÓ I OPINIÓ ABRIL 2019

EL CUL DEL POU

NÚM. 258

HABEMUS CREMATORIUM

De mica en mica la nostra ciutat va semblant aquella capital de vegueria que va somiar ser. Passaven anys després de la liberalització del mercat funerari i els usuaris encara no podien disposar dels serveis d'incineració a Manresa. Finalment, ha estat l'empresa que un dia va ser de dues famílies i ara és d'un gran grup la que, avançant-se a les famílies propietàries de les altres dues funeràries –després de partir peres van obrir sengles negocis individuals– ha acabat les obres del nou crematori, molt a prop del cementiri municipal. D'alguna manera, doncs, l'últim adeu a molts manresans quedarà concentrat en pocs metres quadrats. Un indret que hom podria denominar l'autopista cap al cel, com aquella sèrie que protagonitzava Michael Landon.

De cara al futur, amb la posada en marxa de la nova instal·lació i l'arranjament de la ribera del Cardener a l'altra banda de la carretera, s'obren força interrogants al voltant de la zona del Congost. El president del Bàsquet Manresa diu que cal ampliar el pavelló, tot i que fa temps que es projecta crear noves instal·lacions esportives al marge del camp de joc de l'ambaixador de la ciutat a tot l'estat. Però, sobretot, hi ha la nostàlgia del passat industrial que encara dona nom als vials: avinguda de la Pirelli i carrer de la Lemmerz. L'activitat a l'antiga gran factoria de pneumàtics està congelada... somorta. Al davant, l'actual Maxion Wheels continua produint un volum mesurat de llantes supeditat a la marxa del sector de l'automòbil que, al nostre país, en pocs dies ha vist com Seat anunciava rècords històrics de vendes, però, per contra, està en estat de xoc davant l'anunci de Nissan de reduir 600 llocs de treball a la planta barcelonina.

LO GAITER DEL CALDERS

Pels fets del primer d'Octubre
avui tenim al jutjat
molts líders que ens representen
que el poble havia triat;
heus ací el nou panorama,
heus ací el nostre pallat:
un president que governa
i un altre d'exiliat.
Bon gent, com està el pati!
El món està capgirat.
Qui predica mil mentides
defensant l'autoritat
de l'Espanya que ens governa
diu que diu la veritat
i vulguem o no ens imposa
per la força el seu relat.
Resulta que som nosaltres
els que vam fer el disbarat
de fer muralles humanes
aquell dia assenyalat
per deixar parlar les urnes
per la nostra dignitat
i acovardir amb la mirada
els que ens han apallissat.
Que se'ns pixen a la boca
és un fet, s'ha demostrat.
On queda la democràcia
On queda la llibertat?

La llibertat que ens fa falta
per poder deixar ben clar
que persistim amb la nostra;
que anirem tots a votar
per més que vegin fantasmes
i que ens facin acatar
criteris no democràtics
en els llaços grocs que hi ha
escampats pel territori
demanant un cop de mà,
i per més que ens prohibeixin
que del pa en puguem dir pa
i que dels presos polítics
no se'n pugui ni parlar
mentre estiguem en campanya.
¿On anirem a parar
si la dreta i la ultradreta
arriben a governar?
Si el 155 torna,
ai del poble català!
Confiem que passat Pasqua
ho puguem tenir més clar,
que no ressusciti en Franco
com Crist va ressuscitar.
Valga'ns Déu que si això passa,
ves, qui ens ho arreglarà?

MANRESA, ESPÒILER 2022

EMISSARI
2022

TRÀFIC (NARCOS A MANRESA II)

Recordo el primer pelegrí que vaig veure just després de la nevada d'estupefaents, era a la llera del Cardener. No anava amb la vestimenta típica a la qual estem acostumats: una mescla de productes del Decathlon combinats amb una lamentable selecció de peces de fons d'armari. Aquest pelegrí anava vestit com si fos un coetani d'Ignasi de Loiola: un bordó per recolzar-se en caminar amb una carbassa com a cantimplora, una capeta esclavina, un barret i un sarró. La imatge típica d'un pelegrí d'època. És per això que la seva presència no estranyava a ningú. «Una teatralització impulsada per Manresa Turisme», vaig pensar. Però no. L'home va iniciar conversa: «Avui dia qui se'n pot refiar de les noves tecnologies? On hi hagi una bona embarcació de fusta, un ase o les cames d'un pelegrí, qui vol un avió o un dron? Collonades!». Em va demanar si m'agradaven les gormanderies, i com a bon diabètic vaig dir que sí. «Aleshores, vine, tinc cosa bona a la canoa, és aquí mateix». De petit em van ensenyar a declinar les invitacions d'estranys a acompanyar-los a furgonetes i pisos, i trucar al telèfon del PedoCat, però mai no em van dir res de canoes, així que el vaig acompanyar, amb cert recel. Vàrem arribar a una canoa atracada al costat del riu, tapada amb una manta. La va destapar i a sota hi havien desenes de peixos arrebossats amb *farina*. En va palpar un i es va passar el dit enfarinat per les genives, seguidament em va oferir el mateix dit. «No gràcies», vaig dir, i vaig deixar anar la primera excusa que em va venir al cap per tal de cardar el camp. «Com vulguis, ja tornaràs. Per cert, tens un Kleenex?». Vaig negar amb el cap i vaig marxar mentre ell s'abaixava els pantalons, s'ajupia i arrencava un grapat de canyissars.

Era sorprenent veure com aquells narcotraficants després de l'incident dels avions de càrrega s'havien capbussat al 1522 per passar desapercebuts en la Manresa de l'any 2022. Després d'aquella primera trobada, no passava un dia sense trobar-me un *narcopelegrí* o altre per la ruta ignasiana. Però els culpables de la nevada de *farlopa* no ho feien fàcil, havien de competir contra els manresans més desperts, els quals van fer rebost amb aquell incident i des d'aleshores havien ocupat els carrers de la ciutat amb *food trucks* i paradetes on es venia cafè, gelats, brioixeria i altres. Tot a preus populars amb el corresponent *topping* de cocaïna. Aquesta oferta manresana havia atret un turisme que no era el que esperava la ciutat, però tot suma.

VA COM VA

LLUM DEGÀS

PLAÇA DE L'1 D'OCTUBRE

Manresa s'afegeix a la nòmina de pobles i ciutats que han decidit immortalitzar el record del referèndum del primer d'octubre dedicant-hi una plaça o un carrer. A l'hora de votar-ho, CDC, ERC i DM ho han fet a favor, la CUP s'ha abstingut i hi han votat en contra PSC i Ciutadans. Per a la CUP, l'emplaçament escollit –el pati d'accés a l'edifici dels Jutjats– no és l'idoni, perquè no és un espai cèntric de trobada i hi oneja la bandera espanyola. El PSC hi està en contra perquè significa «commemorar el fracàs de la política». Segons aquest criteri hauríem d'eliminar del nomenclàtor urbà la plaça onze de Setembre, ja que també significa la commemoració d'una desfeta política. I és que als catalans ens és tan difícil de celebrar victòries que, posats a celebrar alguna cosa, hem de celebrar les derrotes, per més que les pintem de victòries morals. I Ciutadans ho considera una acció excloent. Precisament el referèndum de l'1 d'Octubre va servir perquè ningú –votants del sí, votants del no, contraris al referèndum, a favor o en contra de l'ús de les porres– se sentís exclòs. L'únic argument de consens que se m'acut és llegir l'1 d'Octubre com la commemoració del reconeixement del dret a vot de les dones, aprovat per la República espanyola el primer d'octubre de 1931.

TANTA ROBA I TAN POC SABÓ

JAUME GUBIANAS

BUGADA AL POU

QUINTÍ TORRA CORDONS

EL POU, A WATERLOO

Que un exemplar d'aquesta modesta publicació traspassi fronteres no és cap novetat, ja que uns quants subscriptors la reben a través del correu. Ara bé, que acabi a la Casa de la República –per a molts un *xiringuito* i per a altres un símbol– és una altra cosa. A principis de març, el fotògraf artesenc Ramon Creus va visitar el president Puigdemont a Waterloo i ho va aprofitar per lliurar-li el **Pou** del mes de febrer, dedicat als set mesos de solidaritat sobiranista a Lledoners, com queda reflectit en la imatge. Em consta que l'edició de la revista dedicada a les concentracions a la presó bagenca va tenir força requesta entre el públic i, com veiem, també va arribar a Bèlgica. Com a periodista, Carles Puigdemont potser ja coneixia la nostra revista. Estic segur, però, que l'*emissari* en devia fer *bona premsa* i va explicar que el nom de la revista es deu a la petja ignasiana al carrer de Sobrerroca de Manresa.

MESTRES FLUIXOS

Precisament al mateix carrer, a escassos metres de la redacció del **Pou,** hi ha ubicada l'Escoleta, una iniciativa de voluntariat que gestiona la Plataforma d'Afectades per la Hipoteca (PAHC) des de fa un parell d'anys en uns baixos ocupats propietat de la Sareb, aquell banc dolent que es va quedar les finques *tòxiques* que no van voler els bancs quan, entre tots, els vam rescatar. Aquesta escola popular, però, –per cert, una iniciativa prou lloable com demostren les concentracions de suport del veïnat per la bona tasca que fa– hauria de seguir sent, sens dubte, popular i reivindicativa. Ara bé, caldria que no oblidés un aspecte bàsic: el formatiu, tant en valors com en coneixement. Així, quan col·loqui un rètol –com mostrem a la fotografia que m'ha enviat un lector una mica astorat– hauria de procurar que el/la mestre/a que l'escrigui no faci faltes d'ortografia... una mica greus: 'ateneu', no pas '*ataneu*'.

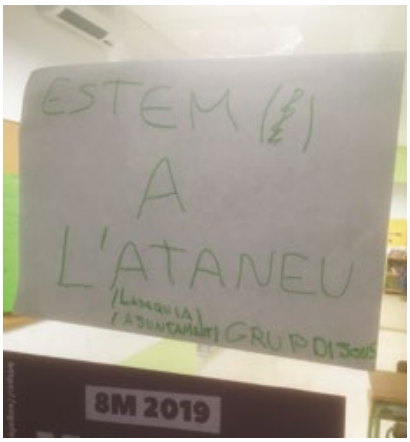

MALETA SOSPITOSA

Aquest desafortunat cartell manuscrit és una minúcia comparat amb la batussa entre els membres de la PAHC i els agents dels Mossos d'Esquadra en un desnonament que va acabar com el rosari de l'aurora i del qual se'n van fer ressò, fins i tot, els informatius de TV3. Les tensions entre la plataforma, l'Ajuntament i els bancs fa temps que duren i sembla que no s'hi troba solució. De fet, les anades i vingudes de gent entre alguns habitatges de la ciutat és la punta de l'iceberg de tot tipus de problemàtiques massa sovint relacionades amb mala convivència entre veïns i molta incomprensió. Ja fa temps que es veuen mobles vells, roba i deixalles als carrers provinents de qui sap on. A la fotografia que veieu adjunta, feta al carrer de Joan XXIII, al costat d'un contenidor s'hi veu una maleta plena de roba i utensilis que no sé pas si algú volia llençar, no han cabut en algun immoble en l'enèsim trasllat o, simplement, és producte de l'incivisme desmesurat.

ALERTA AMB LA DROGA

En aquesta *bugada* de març que m'està quedant una mica *justiciera*, també he d'esmentar dos curiosos rètols que veureu tot passant pel carrer de Carrasco i Formiguera i que han arribat per correu electrònic a la redacció. La veritat és que són ben explícits. No en voldria fer una anàlisi semiòtica. Ara bé, la segona exhortació, tot i ser de sentit comú, subratlla una prohibició que fa pensar que s'ha enxampat algú consumint drogues a l'establiment. El primer rètol, amb icona inclosa, apel·la a la consciència i al bé comú. Una tècnica que, francament, entre els drogoaddictes no sol funcionar gaire. En tot cas, s'agraeix la intenció, sobretot, en benefici de la resta de clientela.

MÉS VAL TARD QUE MAI

L'any passat, el Ramon Fontdevila –membre de la Junta del Pou i excoordinador de la revista– i la Montse Puig es van inscriure al registre de parelles de fet de la Generalitat de Catalunya. Producte d'aquesta *gestió*, el 29 de març se n'han anat quinze dies a fer el Camí de Cavalls de Menorca. Malgrat els 36 anys de convivència, el Govern ha estat implacable i els ha indicat que si no consumien el permís equiparat al del matrimoni abans de Pasqua, el perdrien. Per tant, se n'han anat de viatge. No els podem desitjar bon viatge de noces, però sí... *de registre*.

DES DEL DIVAN

DOCTOR LACETÀ

LA COMÈDIA S'HA ACABAT

Bon Sant Jordi. Escric aquestes ratlles amb un estat que els de la penya del sofà en dirien mixt. Després d'anys d'escriure mensualment en aquesta revista, m'acomiado, amb la sensació de no haver sabut transmetre, ben bé, allò que volia dir i la satisfacció d'haver estat un col·laborador d'una iniciativa manresana. I és que un dels valors que he intentat transmetre és el d'un ciutadà de Manresa, amb una sensació de *quo vadis Manresa*? Si algun grup municipal ho sap, si us plau que ho expliqui, i que s'entengui. Volem ser més, més barats que l'àrea metropolitana i donar aixopluc a persones la renda dels quals no els permet viure a prop de Barcelona. És una opció, si entre tota la matèria gris de la Societat Civil, mal nom, no som capaços de tenir un projecte, mal viurem com a municipi. Fem país, només faltaria, però fem ciutat abans. La meva percepció és que en els anys transcorreguts escrivint, si una cosa hem fet, ha estat anar més malament com a ciutat. Lidera alguna cosa per a la comunitat, Manresa?

Una de les situacions més complicades, per a mi, ha estat plantejar-me si calia fer sang, pensant en personatges manresans. En intentar esbrinar comportaments d'alguna persona sempre sortiran aspectes no agradables i en observar el seu entorn trobarem familiars i coneguts, i això, ho confesso, ha estat superior al meu pensar. En una societat cada vegada més plena d'informacions, segurament cal mantenir un sentiment crític, constructiu i no gaire fanàtic, no quedar-nos en l'anècdota i buscar les categories i els conceptes bàsics que provenen dels nostres valors. Els pensaments uniformes i únics malbaraten el creixement personal i comunitari. Cal saber fotre's d'un mateix per començar i llavors serem lliures. I tenir el cap clar per riure's dels altres i fer-ne crítica, que en aquest cas no cal que sigui constructiva.

Per acabar, m'agradaria fer-ho tal com va fer, diuen, Francesc Pujols en saber-se al llit de mort i esperant. Va demanar que el vestissin de diumenge i es va posar un barret; i després va demanar un mirall per poder-se emmirallar. Així preparat, es va saludar a ell mateix, traient-se el barret i va pronunciar una de les seves frases: «Sr. Pujols, la comèdia s'ha acabat!».

QUI NO CONEIX...

EL SENYOR RAMON
IL·LUSTRACIÓ: MARIA PICASSÓ

PILAR GOÑI, UNA PRESÈNCIA CONSTANT

A la Pilar Goñi la coneixeu segur, perquè a Manresa la coneix tothom, però ella no hi acaba d'estar d'acord: «Ja m'agradaria!». Entesos. Direm, doncs, que a Pilar Goñi i Garriga la coneix gairebé tothom però, passat aquest adverbi de modèstia, coincidirem que es tracta d'una dona absolutament popular. Són sis dècades d'exposició pública ininterrompuda, d'ençà que amb dos mesos va estrenar-se en el paper de nen Jesús, als Pastorets. El resultat és un continu de teatre, ràdio i finalment televisió. Un da-li, da-li que ella accepta encantada. I és que la Pilar, que va néixer a la placeta de Sant Miquel, al cap del carrer de les Beates, tingué en la família el caliu imprescindible per créixer de cara al públic. La proximitat dels Carlins, aleshores molt més que un teatre, van fer la resta. El Manuel i la Montse, els pares, la seva germana Margarita, així com la tieta, Maria Garriga, casada amb Domènec Ferrer –el director de la companyia Ferrer-Almendros! Tots i totes feien teatre, cantaven sarsueles i es bellugaven entre bambolines traginant vestuari, *atrezzo* i tramoia! Va ser aleshores que una prova a Ràdio Manresa la projectà via ones hertzianes. Descoberta per Vicenç Comas, que hi va percebre tot el potencial, i amb l'aquiescència del director Josep Mira i Pons, i del no menys poderós cap d'emissions, Amador Díaz, la Pilar als disset anys entoma el més matiner dels programes, de dues hores, en català i amb una llibertat tot just estrenada. És clar que el disc de Llach amb *l'Estaca* portava el tampó de «no radiable» i els discos de la Trinca sempre s'extraviaven. Però, com en un sacerdoci, ella ja no ho deixaria mai més! Tot i que la família s'havia traslladat a la Font dels Capellans, ella retornava al seu barri d'infantesa cada matinada per donar el bon dia a la ciutat. Potser per això la Universitat va haver de venir anys després. Però llicenciada als 31 anys, va acabar per assumir i dirigir els informatius i al capdavall, quan ara en fa 25 Ferran Debant es quedà l'emissora, ella n'esdevingué la cap i responsable, talment ho feu amb el Canal Taronja i –en suport paper– el *Freqüència*. És amb aquest petit imperi multimèdia que ella es mou com peix a l'aigua i se'n sent privilegiada. Hereva d'aquell *teléfono blanco* de la Rosabel, de Xarli Diego, d'Enric Tatjé, Antonio Serrano o Josep M. Pintó, la Pilar oficia cada migdia la tertúlia més popular de la ciutat i comarca, que ja suma dinou anys d'història, tretze dels quals també en format televisiu, emesos des del plató de Sant Domènec. Al migdia, ara mateix, surt per ràdio i televisió, i la mateixa tertúlia es reemet per pantalla a les quatre de la tarda i a les deu de la nit. És impossible no ensopegar-hi! Al capdavall, la Pilar es reconeix devota de Gabilondo i de Cuní, i sabedora d'una trajectòria irrepetible, es permet de confessar una debilitat: «M'agradaria molt de poder fer un *Sálvame de luxe* a la manresana!». No li podríem garantir pas la integritat si s'hi atrevís, però per posar la primera pedra, un ocellet ens ha dit que la seva vida ara mateix ha fet un salt, i que ha tornat a Sant Miquel per trobar-hi el pa més tendre. No podem sinó felicitar-la!

EL POU
de la gallina

Voteu els candidats als premis Oleguer Bisbal!

Ja podeu votar els candidats a les tres modalitats dels vint-i-quatrens premis Oleguer Bisbal (manresà d'actualitat, manresà del Pou i 'manresà més manresà').

Ho podeu fer entrant al nostre web (www.elpou.cat), lliurant la butlleta que trobareu en aquesta revista a la para del Pou del dia de Sant Jordi o fent-la arribar a la nostra redacció, abans del 30 d'abril.

EL POU FA 32 ANYS!

Amb l'edició extraordinària que apareixerà el dia de Sant Jordi ens trobareu al primer tram del Passeig per complir amb la cita anual amb els lectors i els subscriptors,

A la parada del Pou hi podreu recollir l'exemplar del mes de maig i adquirir les cobertes de l'any 2018.

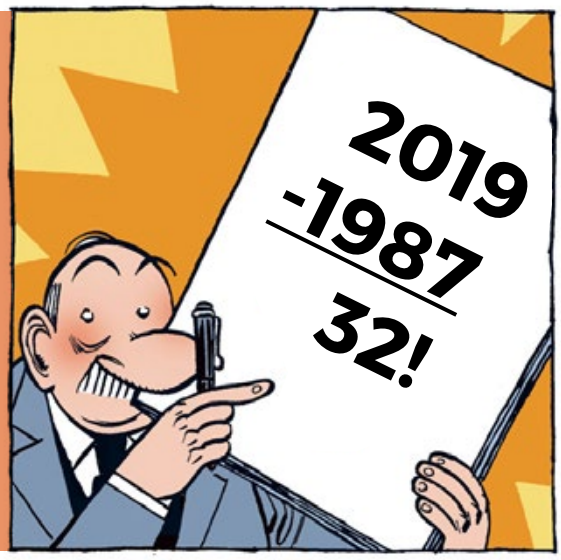

Per Sant Jordi, veniu a buscar El Pou al Passeig!

Ajuntament de Manresa

Ara, tu decideixes

Acte de presentació

04 ABRIL

Les entitats i ciutadans que han proposat projectes al pressupost participatiu els exposaran en un **acte públic que tindrà lloc el 4 d'abril, a les 6 de la tarda, a la sala d'actes de la FUB2**. El públic podrà fer preguntes i resoldre dubtes sobre els projectes presentats.

Exposició itinerant

26 MARÇ – 27 ABRIL

Una exposició itinerant **recorrerà diferents espais de la ciutat:** Sala Plana de l'Om (del 26 de març al 5 d'abril), Pl. Sant Domènec (6 i 27 d'abril), Pati del Kursaal (del 8 al 12 d'abril), Vell Congost (del 15 al 23 d'abril), Ajuntament de Manresa (del 23 al 26 d'abril).

Votació

01 – 28 ABRIL

De l'1 al 28 d'abril es podrà votar **per Internet** al web municipal i a l'App Viu Manresa. **Presencialment,** es podrà fer a l'OAC i al Vell Congost (de l'1 al 26 d'abril), Quiosc de l'Arpa (tardes de l'1 al 28 d'abril), Pl. Sant Domènec (6 i 27 d'abril) i Crist Rei (13 d'abril).

Des de l'1 fins al 28 d'abril es poden votar, per internet o de forma presencial, els 29 projectes seleccionats en el procés del **pressupost participatiu 2019** que impulsa l'Ajuntament de Manresa.
Informa-te'n i participa-hi.
Tu decideixes!

www.manresa.cat/pressupostparticipatiu2019

PRESSUPOST PARTICIPATIU
MANRESA 2019